Kernbeleid Veiligheid 2021

Handreiking voor gemeenten

Colofon

Deze zesde editie van Kernbeleid Veiligheid is gerealiseerd door BMC Advies, in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Bij de totstandkoming is, net als bij vorige edities, nauw samengewerkt met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

Tekst/inhoud
Jasper van Gaalen (BMC Advies)

Begeleiding
Michiel Geuzinge (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)
Martijn Groot Nibbelink (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)

Vormgeving
Chris Koning (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)

Foto omslag
123RF

maart 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord **4**

1 De hoofdzaken **5**
Uitgangspunten 5
Definitie Integrale Veiligheid 5
Werkgroep 6
Stappenplan 6
Overzicht: belangrijke karakteristieken van het proces 12
Wisselwerking IVP en Uitvoeringsplan 13
Een IVP met meerdere gemeenten 13
Effectindicatoren 14
VNG-INP-model 14
IVP en het Regionaal Beleidsplan politie 15
IVP en de Driehoek 15
IVP, burgerparticipatie en wijk- en gebiedsgericht werken 15
IVP en de Veiligheidsregio 16
IVP en COVID-19 17
Strategisch thema: Gedigitaliseerde criminaliteit (waaronder cybercrime) 19
Strategisch thema: Zorg en Veiligheid 20
Strategisch thema: Informatiemanagement 21

2 Uitwerking veiligheidsvelden/-thema's **23**

3 Producten Kernbeleid Veiligheid **63**

Voorwoord

Gemeenten hebben met veel veiligheidsvraagstukken te maken, van woonoverlast en jeugdcriminaliteit tot verkeersveiligheid, huiselijk geweld en ondermijnende criminaliteit. Effectieve inzet op het veiligheidsdomein vereist keuzes – keuzes over prioriteiten, instrumenten en samenwerking met veiligheidspartners. Deze keuzes worden bij voorkeur verankerd in een gedegen integraal veiligheidsplan. Hiermee geeft de gemeente invulling aan zijn regierol op het veiligheidsterrein.

Het opstellen van een integraal veiligheidsplan (IVP) is niet eenvoudig. Dit complexe terrein kent niet alleen veel vraagstukken, partijen en instrumenten maar ook tal van verbindingen met ander gemeentelijk beleid. *Kernbeleid Veiligheid* biedt ondersteuning bij het opstellen van het IVP. Deze methode definieert het integrale veiligheidsterrein, brengt partijen bij elkaar en zet een stapsgewijze koers uit voor de voorbereiding, vaststelling en operationalisering van een solide meerjarig veiligheidsbeleid.

Dit is de zesde editie van *Kernbeleid Veiligheid*, de VNG-methode voor lokaal integraal veiligheidsbeleid. De eerste editie dateert van 2003, de vijfde van 2017. In deze nieuwe versie zijn ontwikkelingen en nieuwe inzichten sinds 2017 verwerkt. De methode is daardoor weer geheel *up to date*. De inhoudelijke hoofdlijn is onveranderd gebleven.

Deel 1 van de handreiking richt zich op het 'hoe' van de beleidsontwikkeling: welke stappen moeten worden gezet? Vanuit welke uitgangspunten? Binnen welk inhoudelijk raamwerk? In samenwerking met welke partijen en met welk resultaat? Ook worden enkele actuele strategische, overstijgende thema's behandeld. In deze editie is gekozen voor de thema's 'Gedigitaliseerde criminaliteit', 'Zorg en Veiligheid' en 'Informatiepositie'.

Ook wordt ingegaan op de COVID-19-pandemie. De omstandigheden zijn exceptioneel en stellen exceptionele eisen aan samenleving en overheid. Het IVP is een van de vehikels om de aanpak van de crisis te richten en opgedane lessen tot dusverre vast te leggen en door te vertalen. Enkele kernpunten hierbij worden uitgelicht.

In deel 2 worden de vijf veiligheidsvelden van *Kernbeleid Veiligheid* uitgewerkt. Deze veiligheidsvelden vormen met elkaar het integrale veiligheidsterrein en daarmee het inhoudelijk kader van de beleidsontwikkeling. Binnen de veiligheidsvelden worden veiligheidsthema's onderscheiden. Bij elk veiligheidsthema worden onder meer de rol van de gemeente, partners in de aanpak en mogelijke maatregelen benoemd.

Deel 3 geeft een overzicht van de beschikbare, ondersteunende instrumenten bij deze methode.

1 De hoofdzaken

Kernbeleid Veiligheid is een methode voor het ontwikkelen van lokaal integraal veiligheidsbeleid (het Integraal Veiligheidsplan/IVP) en het bijbehorende uitvoeringsplan integrale veiligheid. Ook geeft zij houvast bij sturing en regievoering in de uitvoeringsfase; hiertoe beschrijft de methode de te treffen voorzieningen. Kernbeleid Veiligheid is zodoende een integrale methode die gemeenten helpt het 'doorlopende proces van werken aan en sturen op integrale veiligheid' op een goede manier vorm te geven. Kernbeleid Veiligheid helpt de gemeente beleid te ontwikkelen maar ook in bredere zin regie te voeren op veiligheid.

Uitgangspunten

Belangrijke uitgangspunten van Kernbeleid Veiligheid zijn:

- *Interactie en verbinding*: Veiligheidsbeleid is het meest effectief wanneer het in samenwerking met interne en externe partners tot stand komt: dit zorgt voor 'scherper' beleid dat aansluit op flankerend beleid én draagvlak heeft.
- *Integraliteit*: Veiligheidsbeleid is bij voorkeur integraal, in de zin van dat het zich richt op sociale én fysieke veiligheid, dwarsverbanden bewaakt tussen veiligheidsthema's, combinaties van preventie en repressie zoekt bij elk thema, mogelijkheden van interne en externe partners (inclusief bewoners) in samenhang benut.
- *Stevig inhoudelijk fundament*: Verankering in een gedegen veiligheidsanalyse is een voorwaarde voor 'werkend veiligheidsbeleid'.
- *Stap voor stap: Beleidsontwikkeling is een complex, veelzijdig proces en juist daarom is een heldere* stapsgewijze aanpak noodzakelijk (zie hierna).
- *Afbakening integrale veiligheid*: Het gemeentelijk veiligheidsbeleid richt zich op het lokale integrale veiligheidsterrein. Hierbinnen zijn vijf accenten ('veiligheidsvelden') te onderscheiden, namelijk: 'veilige woon- en leefomgeving', 'bedrijvigheid en veiligheid', 'jeugd en veiligheid', 'fysieke veiligheid' en 'integriteit en veiligheid' (zie hierna).
- *Focus op maatschappelijke effectiviteit*: Leidend in de beleidsvoering is de veiligheid van de gemeente – bij het uitvoeren van de analyse, het formuleren van doelen, het vormgeven van de aanpak en bij evaluaties.
- *Cyclisch*: Het beleid wordt door vertaald in een uitvoeringsplan, in de uitvoeringsfase wordt hierop gestuurd, tussenevaluaties zijn input voor nieuwe uitvoeringsplannen en beleid.
- *Maatwerk*: IVP en Uitvoeringsplan zijn altijd maatwerk – dit wordt bewerkstelligd door de analyse vooraf en de verbindingen met lokale strategische kaders en flankerend beleid.
- *Meetbaar beleid*: Het IVP bevat bij voorkeur heldere effectdoelstellingen, het Uitvoeringsplan tastbare prestatie-indicatoren.
- *Politiek-bestuurlijke borging*: Portefeuillehouder, College en Gemeenteraad zijn nauw betrokken bij de beleidsontwikkeling, met inachtneming van de beginselen van dualisme.

Definitie Integrale Veiligheid

Het integrale veiligheidsterrein omvat vijf 'veiligheidsvelden' met daarbinnen 'veiligheidsthema's'. De essentie van deze velden: (in deel 2 van deze handreiking worden de velden en thema's verder uitgewerkt)

1. *Veilige woon- en leefomgeving*: Veiligheid en leefbaarheid in de alledaagse woon- en leefomgeving, in de wijk, de buurt en de straat. Hoofdthema's zijn sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid (veiligheidsgevoel). Bij sociale kwaliteit gaat het vooral om de thema's woonoverlast, alcohol- en drugsoverlast, overlast verwarde personen. Bij fysieke kwaliteit om vernielingen en verloedering/zwerfvuil. Bij objectieve veiligheid om verschillende vormen van vermogens- en geweldscriminaliteit zoals woninginbraak, auto-inbraak, fietsendiefstal, diefstal van motorvoertuigen, straatroof, bedreiging, mishandeling, huiselijk geweld.
2. *Bedrijvigheid en veiligheid*: Sociale veiligheid (overlast, geweld, vermogenscriminaliteit, ondermijning) rond verschillende vormen/locaties van bedrijvigheid: winkelgebied, bedrijventerreinen, uitgaansgebied, evenementen en toerismevoorzieningen/-locaties.

3 *Jeugd en veiligheid*: Jeugdoverlast en -criminaliteit, problematische individuele jongeren, veilig in en om de school, alcohol en drugsgebruik door jongeren.
4 *Fysieke veiligheid*: Verkeersveiligheid, brandveiligheid, externe veiligheid/omgevingsveiligheid en voorbereiding op crisisbeheersing.
5 *Integriteit en veiligheid*: Verschijnselen die meer fundamenteel onze rechtsorde en veiligheid bedreigen: radicalisering en polarisatie, georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit, Veilige Publieke Taak, informatieveiligheid en ambtelijke en bestuurlijke integriteit.

Deze vijf veiligheidsvelden hebben de nodige raakvlakken met elkaar. Aandacht daarvoor in de analysefase en bij het opstellen van het beleid is cruciaal voor de 'integraliteit' van het beleid.

De vijf velden spelen een belangrijke rol in de analysefase, als garantie voor de compleetheid daarvan. In het IVP en Uitvoeringsplan zelf zijn de velden echter niet per se zichtbaar (bij voorkeur niet, zie hierna bij 'Overzicht').

'Zorg en veiligheid'
Verschillende thema's binnen de vijf velden staan in verband met zogenaamde 'complexe casuïstiek' ofwel personen/huishoudens met meervoudige sociale en veiligheidsproblematiek. Hierbij is vaak sprake van overlast, vormen van geweld en/of criminaliteit. Voor de aanpak van complexe casuïstiek is samenwerking tussen veiligheid en sociaal domein nodig. Aspecten van de aanpak zijn vroegsignalering, awareness en kennis bij sociale wijkteams, tijdige opschaling, persoonsgerichte aanpak, inzet Zorg- en Veiligheidshuis en Veilig Thuis, casus- en procesmanagement. De werkwijzen van gemeente en partners rond complexe casuïstiek hebben een doorontwikkeling ondergaan als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein ('3D').

Veiligheidsthema's binnen de vijf velden die hieraan raken, zijn met name woonoverlast, alcohol- en drugsoverlast, overlast 'verwarde personen', veelplegerscriminaliteit, huiselijk geweld en kindermishandeling, problematische jeugd/jongeren en radicalisering, risico's brandveiligheid. Hoewel er wat betreft werkwijzen dus de nodige overeenkomsten zijn tussen deze thema's, is er toch niet gekozen voor een apart (zesde) veiligheidsveld 'Zorg en veiligheid'. Leidend immers in de systematiek van Kernbeleid Veiligheid is het *veiligheidsvraagstuk* ('waar heeft de burger last van?') – en niet de logica van de aanpak. NB In de analysefase en bij de beleidsontwikkeling is het natuurlijk wel van belang de dwarsverbanden rond 'complexe casuïstiek' te bewaken, op een goede manier vorm te geven. En het thema kan zelf ook als prioriteit of 'strategisch thema' in het IVP worden opgevoerd (zie hierna).

Werkgroep

Een belangrijke rol in de beleidsontwikkeling volgens het Kernbeleid Veiligheid speelt de werkgroep. Deze wordt geformeerd in stap 1 (zie hierna). De werkgroep geeft gezamenlijk vorm aan, stemt af over tussenproducten op weg naar het IVP en Uitvoeringsplan. In de werkgroep participeren interne sleutelpartners (de belangrijkste betrokken beleidsdomeinen, met een redelijke 'dekking' van de vijf veiligheidsvelden) en bij voorkeur ook een vertegenwoordiger van de politie. In persoon gaat het om dossierkenners en beleidsontwikkelaars, niet per se managers/ leidinggevenden. Cruciaal zijn kennis, creativiteit, ruime scope en beleidsvaardigheden. In totaal telt de werkgroep maximaal 7 a 8 deelnemers. Trekker is de coördinator integrale veiligheid, tevens de (eind)redacteur en regisseur van de beleidsontwikkeling. De werkgroep komt in het gehele traject maximaal 5 a 6 keer bijeen. De werkroep blijft bij voorkeur in stand als periodiek voortgangsoverleg in de uitvoeringsfase.

Stappenplan

Het proces van beleidsontwikkeling telt zes hoofdstappen. De precieze doorlooptijd verschilt per gemeente maar gerekend moet worden op een half jaar. Trekker in het proces is de coördinator integrale veiligheid. Hieronder worden de hoofdstappen uitgewerkt. Bij elke stap wordt ingegaan op essentie en resultaat, werkwijze, deelstappen en de beschikbare formats/tools vanuit Kernbeleid Veiligheid. NB Dit stappenplan is bedoeld voor de meest voorkomende situatie, namelijk een IVP van één gemeente; later in deze handreiking wordt ingegaan op het proces bij een IVP voor/met meerdere gemeenten.

Stap 1: Opstart [doorlooptijd: 4 a 6 weken]

Essentie, resultaat

In deze stap wordt de beleidsontwikkeling procesmatig en organisatorisch ingeregeld. Er wordt een startnotitie opgesteld en vastgesteld, de werkgroep wordt samengesteld en er vindt een startbijeenkomst plaats. De ***startnotitie*** is het 'projectplan' van de beleidsontwikkeling: dit document beschrijft de aanleiding, de op te leveren producten, beleidscyclus, planning en processtappen, werkgroep, partners, tijdsbeslag (ook van de betrokken interne partners), de rol van de Raad, eventuele bewonersconsultaties. Ook kunnen belangrijk flankerend beleid en strategische kaders zoals het Collegeprogramma genoemd worden. En er kan ingegaan worden op veiligheidsthema's (actuele problematiek) die in elk geval meegenomen zullen worden. De startnotitie vormt in essentie de bestuurlijke opdracht voor de beleidsontwikkeling.

Werkwijze

De startnotitie wordt bij voorkeur in samenspel met interne partners (specifiek de werkgroepleden) en de portefeuillehouder opgesteld. Belangrijk beslispunt is de wijze van besluitvorming. Aan te bevelen is het MT te betrekken, vanwege de gemoeide capaciteit voor de beleidsontwikkeling. Eventueel kan de Raad de startnotitie vaststellen. Bepalend daarvoor zijn de 'omvang' van en politieke aandacht voor veiligheidsvraag-stukken en het eventueel vernieuwende karakter van de beleidsontwikkeling (- IVP van meerdere gemeenten bijvoorbeeld?).

Deelstappen

1 Voorbereiden startnotitie, afstemming met portefeuillehouder en interne partners (beoogde deelnemers werkgroep)
2 Besluitvorming over startnotitie
3 Samenstellen werkgroep, startbijeenkomst; tijdens de startbijeenkomst worden procesafspraken gemaakt, relevante bronnen/flankerend benoemd, eventueel een eerste inhoudelijke verkenning gedaan, etc.

Formats/tools bij Kernbeleid Veiligheid

- Voorbeelden van startnotitie.

Stap 2: Veiligheidsanalyse [doorlooptijd: 8 a 10 weken]

Essentie, resultaat

In deze stap wordt de inhoudelijke basis onder het veiligheidsbeleid gelegd. Voor elk veiligheidsthema binnen de vijf veiligheidsvelden wordt geïnventariseerd (1) welke veiligheidsproblematiek zich voordoet, (2) hoe de huidige aanpak eruit ziet, (3) welke aanvullende acties/beleidsversterkingen wenselijk zijn. In vervolg daarop wordt per veiligheids***veld*** bepaald welke prioriteiten voor het nieuwe beleid plausibel zijn. Het resultaat wordt vastgelegd in de veiligheidsanalyserapportage. Genoemde ***drieslag*** is bij karakteristiek voor veiligheidsanalyse conform Kernbeleid Veiligheid. Er wordt nadrukkelijk niet volstaan met het in beeld brengen van enkel de veiligheidsproblemen. Het mede-inventariseren en -analyseren van de huidige/lopende aanpak kost extra tijd maar geeft een veel effectievere basis voor beleidsontwikkeling (– het nieuwe beleid 'staat' al voor een groot deel). Ook is er dan geen aparte evaluatie van het aflopende beleid nodig – de veiligheidsanalyse is zelf sterk evaluatief.

Werkwijze

Belangrijk hulpmiddel is het format voor de veiligheidsanalyserapportage van Kernbeleid Veiligheid. Dit kan als het ware 'langzaam' ingevuld worden, in samenwerking met interne en externe partners, bilateraal en binnen de werkgroep. In eerste instantie vult de trekker van het proces het format in; daarvoor verzamelt hij per thema relevante veiligheidsgegevens/-cijfers en (beleids)documenten. Voor de politiecijfers vormt het VNG-INP-model een belangrijk hulpmiddel (zie hierna). Andere bronnen van veiligheidsgegevens zijn de gebiedsscan van de politie, de Veiligheidsmonitor, een eventueel gemeentelijk overlastmeldpunt, ondermijningsbeelden, etc. Voor de completering van het eerste concept zijn gesprekken met interne en externe partners aan te bevelen. De verdere uitwerking loopt via de werkgroep en actieve (schrijf?-) bijdragen van partners. Eventueel worden raadsleden consultatief betrokken in de analysefase. Ook bewoners kunnen bevraagd worden. Afstemming met de portefeuillehouder vindt in elk geval bij de afronding van de analyse plaats, mogelijk ook eerder.

De eerste hoofdvraag – 'problematiek?' – richt zich expliciet op het veiligheidsprobleem ('waar heeft de burger last van?'). Dit kan per thema verkend worden met behulp van cijfermatige en kwalitatieve informatie. De tweede hoofdvraag – 'huidige aanpak?' – richt zich op tot dusverre gehanteerde beleidskaders, ingezette maatregelen, projecten, etc. Knelpunten in de aanpak horen bij dit deel van de inventarisatie. Bij de derde vraag – 'extra?' – gaat het om aanvullende, nieuwe onderdelen van de aanpak. Hoe kan de bestaande 'mixture' van maatregelen per thema versterkt worden? Welke innovatie kan helpen? Creativiteit én realisme spelen hierbij een belangrijke rol: de resulterende set 'mogelijke beleidsversterkingen' hoeft niet integraal uitvoerbaar zijn maar de hoofdzaken moeten wel binnen de mogelijkheden van de gemeente liggen.

NB De analyse van veiligheidsveld 1 ('veilige woon- en leefomgeving') verloopt anders dan die van de andere velden. Waar bij veld 2 tot en met 5 de vragen 'huidige aanpak?' en 'extra?' gekoppeld zijn aan de afzonderlijke veiligheidsthema's binnen de velden, richten deze vragen zich bij veiligheidsveld 1 op zes voorgestructureerde, 'vaste' elementen van de aanpak binnen het *gehele* veiligheidsveld. Hiervoor is gekozen vanwege de sterke onderlinge wisselwerking van de hoofdthema's binnen het veld: sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid. Via de zes aspecten van de aanpak wordt geïnvesteerd in elk van deze vier thema's. De zes aspecten zijn: 'infrastructuur', 'investeren in fysieke kwaliteit', 'investeren in sociale kwaliteit', 'betrekken bewoners', 'toezicht en handhaving' en 'aanpak specifieke criminaliteitsfenomenen'. Zie verder het format, dat ook op deze manier gestructureerd is.

Deelstappen

1 Aan de hand van het format: verzamelen en verwerken cijfers en documenten per thema
2 Eerste analyse door trekker van het proces (uitkomsten vastleggen in format)
3 Interne en externe partners bevragen, extra informatie verwerken
4 Nieuw concept bilateraal verifiëren bij partners (hen laten 'meeschrijven')
5 Werkgroepbijeenkomst voor 'verdichting' van de analyse, afleiden van prioriteiten
6 Uitkomsten verwerken, nieuw concept voorleggen aan partners en portefeuillehouder
7 Eventueel een tweede werkgroepbijeenkomst (met name voor selectie prioriteiten)
8 Gereedmaken rapportage, bespreken met portefeuillehouder/College, in procedure brengen voor prioritering (stap 3)

Formats/tools bij Kernbeleid Veiligheid

- Format Veiligheidsanalyserapportage
- Voorbeelden Veiligheidsanalyserapportage

Stap 3: Prioritering [doorlooptijd: plm. 4 weken]

Essentie, resultaat

In deze stap worden de prioriteiten van het nieuwe veiligheidsbeleid vastgesteld. De veiligheidsanalyse vormt hiervoor de basis. Uitgangspunt is een maximum van drie a vier prioriteiten, om het prioritaire karakter te onderstrepen en vast te houden. De prioritering vindt bij voorkeur in samenspraak met de Raad of Raadscommissie plaats, en dan liefst via een opiniërende bijeenkomst (- dus geen formele vaststelling, om het beleidsproces niet teveel 'vast te zetten' én de snelheid erin te houden). Alternatieven zijn het College of een gemengd ambtelijk/bestuurlijk gremium. Ook de Driehoek dient te worden betrokken (zie hierna). Naast de prioriteiten worden 'automatisch' de niet-prioritaire hoofdthema's (zgn. 'overige strategische thema's', going concernthema's) van het beleid bepaald. Prioriteiten en overige strategische thema's keren terug in desbetreffende hoofstukken van het nieuwe beleid. De prioriteringsstap is een 'kantelmoment', van de breedte van de veiligheidsanalyse naar een *maatwerkordening* voor de gemeente van prioritaire en overige veiligheidsthema's.

Schematisch:

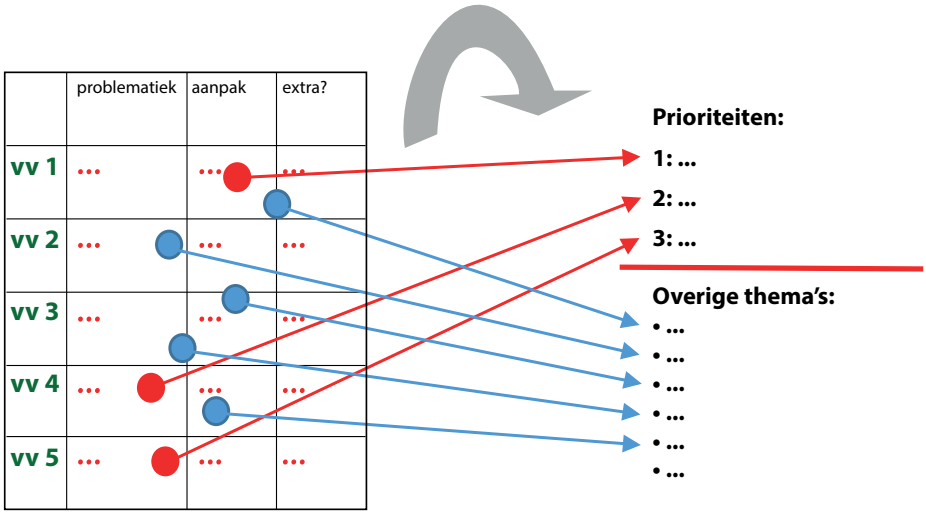

De prioriteiten vormen het 'visitekaartje' van het gemeentelijk veiligheidsbeleid. Het zijn echt de 'hoofdthema's', thema's waarop intensivering gaat plaatsvinden (i.t.t. 'going concern'-thema's). Er is een complexe samenhang met prioriteiten in andere beleidskaders, waaronder het Regionaal Beleidsplan van de politie. In theorie vormen lokale IVP-prioriteiten input voor het regionaal beleidsplan, maar omgekeerd is er ook beïnvloeding (zie hierna). De prioriteiten zijn bij voorkeur niet te 'eng' gedefinieerd, zodat er in opeenvolgende (jaarlijkse) uitvoeringsplannen passende, precieze keuzes gemaakt kunnen worden op basis van het actuele veiligheidsbeeld.

Werkwijze

In de aanloop naar de prioritering moeten op een aantal punten keuzes worden gemaakt en voorbereidingen worden getroffen. Dit begint bij de afronding van de veiligheidsanalyse. In afstemming met de werkgroep, de portefeuillehouder en (mogelijk) de griffier wordt een passende werkvorm bepaald. Beslispunten zijn onder meer: het 'gremium' dat gaat prioriteren (raadscommissie?), het type vergadering (themabijeenkomst? gewone commissievergadering?), de status van de bespreking (consulterend? besluitvormend?), de te volgen methode (bijvoorbeeld: toelichting/presentatie en rondes vragen), de rolverdeling tijdens de sessie (rol portefeuillehouder?), eventueel benodigde middelen/logistiek, schriftelijke input vooraf (veiligheidsanalyse-rapportage?). Als alternatief voor het toezenden van de rapportage kan gedacht worden aan een presentatie ter plekke, inclusief argumenten voor de voorgestelde prioriteiten.

Deelstappen

Keuzes op verschillende aspecten bepalen, inhoudelijke en logistieke voorbereiding.
Prioriteringssessie zelf, conform het gekozen 'draaiboek' en met een duur van plm. één uur.
Verslaglegging voor deelnemers en werkgroepleden: welke prioriteiten zijn geselecteerd, welke going concern-thema's impliceert dit, tot welke inhoudsopgave van het IVP leidt dit?

Formats/tools bij Kernbeleid Veiligheid

Voorbeelden van presentatie prioriteiten voor Raadssessie.

Stap 4: Opstellen IVP [doorlooptijd: plm. 8 weken]

Essentie, resultaat

In deze stap wordt het IVP opgesteld. De prioritering en veiligheidsanalyse hebben daarvoor veel materiaal opgeleverd. De opzet is als volgt (zie ook het format voor het IVP):

1 *Uitgangssituatie.* Dit is een korte schets van de veiligheidssituatie en lopende aanpak op de vijf veiligheidsvelden. In feite een samenvatting van de veiligheidsanalyserapportage (stap 2).
2 *Strategische doelstelling.* Dit hoofdstuk bevat de generieke, strategische doelstelling van de gemeente voor het 'eindjaar' van het IVP. Deze doelstelling is niet gekoppeld aan specifieke thema's, het gaat meer algemeen om de vraag: waar willen we 'staan' in het jaar 20 .. met de veiligheid? Hier verwoordt het

bestuur zijn visie op veiligheid en leefbaarheid, inclusief verbindingen met ander beleid/Collegeprogramma. Aan te bevelen is een kwalitatief en een kwantitatief deel. Kwalitatief: voornemens over bijvoorbeeld maatschappelijke verankering van veiligheid, vitaliteit van wijken, veilig wonen en werken, etc. Kwantitatief: streefwaarden op 'overstijgende' indicatoren zoals totaalvolume criminaliteit (politieregistratie/misdrijven), veiligheidsgevoel bewoners (Veiligheidsmonitor).

3 *Strategische uitgangspunten.* Dit betreft de hoofdlijnen van het 'hoe': hoe werkt de gemeente aan het bereiken van de strategische doelstelling (= het 'wat')? Wat zijn overstijgende rode draden in de aanpak? Denk aan burgerparticipatie, verbinding veiligheid en sociaal domein, wijk- en buurtgericht werken, versteviging intelligence. Deze rode draden keren terug bij de uitwerking van de prioriteiten en overige strategische thema's.

4 *Prioriteiten.* In dit hoofdstuk worden de prioriteiten zoals die in stap 3 zijn benoemd, uitgewerkt. Vaste onderdelen zijn: (*) uitleg/toelichting van het veiligheidsthema: waarom is het prioritair in de gemeente?; (*) hoofdlijnen van de aanpak in komende jaren: daadwerkelijk de 'hoofdlijnen' – concretisering gebeurt in het Uitvoeringsplan; wel kunnen voorbeeldsgewijs specifieke instrumenten worden genoemd; (*) flankerend beleid, vooral van de gemeente; denk aan zorg- en welzijnsbeleid, participatiebeleid, wijkmanagement/ gebiedsgericht werken, etc.; (*) doelstelling, wederom zowel kwalitatief ('missie') als kwantitatief (streefwaarden op effectindicatoren); zie voor het kiezen van indicatoren en streefwaarden hierna.

5 *Overige strategische thema's.* In dit hoofdstuk worden de 'going concern'-thema's – eveneens uitkomst van stap 3 – uitgewerkt. Daarbij wordt hetzelfde format gevolgd als bij de prioriteiten. De uitwerking is in principe minder uitgebreid dan bij de prioriteiten – het zijn immers géén prioriteiten, er zit geen of beperkt intensivering op. Een mogelijkheid is af te zien van effectindicatoren.

6 *Coördinatie, beleidscyclus.* Dit hoofdstuk beschrijft de karakteristieken van de ambtelijke en bestuurlijke coördinatie over het beleid, de beleidscyclus, sturing en voortgangsbewaking, informatiepositie.

7 *Begroting.* Dit hoofdstuk bevat de financiële onderbouwing van het beleid.

Werkwijze

De trekker van het proces kan vrij vlot een eerste concept-IVP uitwerken op basis van het in stap 2 en 3 verzamelde materiaal. Het format voor het IVP bij deze methode geeft daarbij houvast. Benodigde aanvullende informatie kan in eerste instantie bilateraal worden verzameld en daarna ook in werkgroepverband. Eén a twee sessie van de werkgroep volstaan. Interactie met partners is overigens cruciaal in deze stap voor de aansluiting van het IVP op flankerend beleid. Portefeuillehouder en College worden op strategische momenten betrokken. Hetzelfde geldt voor het MT en de Driehoek. De Gemeenteraad stelt het IVP vast. Belangrijke aandachtspunten ten slotte: compactheid van het IVP, oog voor innovatie en inspiratie, 'doorpakken' in het (schrijf)proces.

Deelstappen

1 Opstellen eerste concept aan de hand van reeds beschikbare informatie en met gebruikmaking van het format.
2 Verzamelen en verwerken aanvullende informatie via bilaterale contacten.
3 Bilaterale checks – partners lezen mee, vullen aan.
4 Werkgroepbijeenkomst.
5 Verwerking uitkomsten, checks bij/aanvulling door partners. Eventueel nog een werkgroepbijeenkomst.
6 Gereedmaken totaalconcept. Checks bij MT, Driehoek, College, verwerking uitkomsten.
7 Besluitvorming.

Formats/tools bij Kernbeleid Veiligheid

- Format IVP.
- Voorbeelden IVP.

Stap 5: Opstellen Uitvoeringsplan [doorlooptijd: plm. 6 weken]

Essentie, resultaat

In deze stap wordt het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid opgesteld. Zwaartepunt daarvan is een overzicht van acties en maatregelen bij de prioriteiten en overige strategische thema's van het IVP. Het is echt de 'operationele doorslag' daarvan. De acties en maatregelen worden concreet en meetbaar beschreven ('prestatie-indicatoren'), met explicitering van aspecten zoals bestuurlijk en ambtelijk trekker, betrokken

partijen, planning. Daarnaast kan in het uitvoeringsplan nog eens kort worden ingegaan op de hoofdlijn van het IVP, vastgestelde (effect)doelen en de beleidscyclus. Het uitvoeringsplan geldt bij voorkeur voor één jaar. Het 'eerste' uitvoeringsplan kan in nauwe wisselwerking met het IVP worden opgesteld en vastgesteld. Voor de 'vervolgplannen' is het aan te bevelen een terugblik op ontwikkelingen in het veiligheidsbeeld en de aanpak in de afgelopen periode op te nemen; deze vervolgplannen hebben zodoende mede een evaluatieve functie.

De aanbevolen opzet van het uitvoeringsplan (zie ook het format voor het uitvoeringsplan) is:
1 Hoofdlijn IVP (inclusief schets beleidscyclus).
2 Terugblik (veiligheidsbeeld en aanpak; NB: met name bij de 'vervolgplannen').
3 Uitwerking prioriteiten.
4 Uitwerking overige strategische thema's.
5 Begroting.

Werkwijze
Het 'eerste' uitvoeringsplan (voor het eerste uitvoeringsjaar) kan, net als het IVP, vrij vlot in concept opgesteld worden op basis van de in de eerdere stappen verzamelde informatie. Aanvullende informatie wordt bilateraal en via een werkgroepbijeenkomst verkregen. Portefeuillehouder, College, MT en Driehoek worden op de juiste momenten betrokken. Het College stelt het uitvoeringsplan vast. Bij 'vervolgplannen' (voor de latere uitvoeringsjaren) is *tussenevaluatie* belangrijk: hoe heeft het veiligheidsbeeld zich ontwikkeld? Hoe verloopt de aanpak van de thema's? Zijn maatregelen conform planning doorgevoerd? Welke bijstelling van maatregelen is aangewezen? Welke veiligheidsthema's vragen mogelijk om intensivering van de aanpak? Deze 'integrale' check op de actualiteit garandeert dat ook het vervolgplan een solide basis vormt voor de inzet van gemeente en partners op integrale veiligheid.

Zowel bij het 'eerste' plan als de vervolgplannen is het de uitdaging bij elk veiligheidsthema een effectieve maar ook realistische (uitvoerbare) mixture van maatregelen te bepalen, die bovendien goed aansluit op flankerend beleid/programma's van partners. Dit vraagt om afstemming met partners, professionele duiding en selectie alsmede 'oog' voor innovatie en good practices elders.

NB In het format wordt onderscheid gemaakt tussen 'items/actiepunten' en 'maatregelen/ activiteiten'. De 'items/actiepunten' zijn logische *clusteringen* van de concretere maatregelen die de leesbaarheid van het plan en het 'systeem' daarin vergroten. Ook kunnen ze een link vormen met hoofdlijnen van de aanpak zoals beschreven in het IVP en/of met actuele bestuurlijke voorkeuren (dilemma's) in de aanpak.

Deelstappen
1 Tussenevaluatie/integrale check op actualiteit (vooral bij 'vervolgplannen').
2 Opstellen eerste concept met behulp van verzamelde/beschikbare informatie, aan de hand van het format bij deze methode.
3 Verzamelen en verwerken aanvullende informatie via bilaterale contacten.
4 Bilaterale checks – partners lezen mee, vullen aan.
5 Werkgroepbijeenkomst, verwerking uitkomsten.
6 Gereedmaken eindconcept. Checks bij MT, Driehoek, College, verwerking uitkomsten.
7 Besluitvorming.

Formats/tools bij Kernbeleid Veiligheid
- Format Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid.
- Voorbeelden Uitvoeringplan Integrale Veiligheid.

Stap 6: Van beleid naar uitvoering

Essentie, resultaat
Accenten in deze laatste stap zijn de verdere doorvertaling van het beleid in operationele plannen en programma's en voorzieningen voor sturing in de uitvoeringsfase. Bij de doorvertaling gaat het om afdelingsplannen en projectplannen van OOV zelf maar ook van interne en externe partners (waaronder de politie). Deels zal het beleid reeds verankerd zijn in bestaande operationele plannen (met name het going concern-gedeelte), anderdeels zal bijstelling van plannen of nieuwe planvorming nodig zijn. Dit dient na

de vaststelling van het Uitvoeringsplan te gebeuren. De afdeling OOV kan dit natuurlijk actief bevorderen, mede via de voorzieningen voor sturing in de uitvoeringsfase. Daarbij gaat het hoofdzakelijk om drie soorten voorzieningen:

- *Periodiek voortgangsoverleg Integrale Veiligheid;* in dit overleg participeren bij voorkeur interne kernpartners en de politie; doelen zijn de voortgang van het IVP/Uitvoeringsplan te monitoren, knelpunten tijdig te signaleren, interventies voor te bereiden en nieuwe veiligheidsitems/-bedreigingen vast te stellen en door te vertalen in aanpak/maatregelen; aan te bevelen is het de werkgroep van het IVP voor dit doel te benutten; de wenselijke omvang en frequentie van het voortgangsoverleg zijn mede afhankelijk van reeds aanwezige overleggen rond specifieke veiligheidsthema's (prioriteiten) – gewaakt dient voor een teveel aan overleggen; als uitgangspunt geldt een driemaandelijkse frequentie; OOV is trekker van het overleg, bereidt het voor en verzorgt/bewaakt de doorvertaling naar en afstemming met MT en bestuurders;
- *Periodieke voortgangsrapportage Integrale Veiligheid;* in deze rapportage wordt de ontwikkeling van veiligheidsbeeld en aanpak beknopt gekarakteriseerd; de rapportage kan zowel input als output van het periodieke overleg zijn; zij vormt mogelijk de basis van beleidsbijstelling; de rapportage heeft bij voorkeur dashboardachtige kenmerken, met het oog op vlotte en effectieve ambtelijke en bestuurlijke communicatie; periodieke rapportages kunnen eventueel 'gebundeld' worden tot een evaluatief 'jaarbeeld' als basis voor het nieuwe uitvoeringsplan (zie stap 5: 'integrale check op actualiteit');
- *Borging informatiepositie;* dit betreft enerzijds informatie over het veiligheidsbeeld, anderzijds informatie over de voortgang van maatregelen/aanpak; voor beide soorten informatie zullen afspraken met partners moeten worden gemaakt en werkwijzen/methodes bepaald; het onderdeel veiligheidsbeeld raakt nadrukkelijk aan het bredere vraagstuk van *intelligence* (zie ook hierna); de veiligheidsinformatie dient zowel een evaluatief (monitoring effecten van de aanpak) als een exploratief (nieuwe bedreigingen signaleren) doel.

Werkwijze

De wenselijke vormgeving van bovengenoemde voorzieningen is reeds beschreven in het IVP (hoofdstuk 6). Bij de afstemming met partners over het IVP (bilateraal en in de werkgroep; stap 4) worden hierover dus al afspraken gemaakt. En dit kan verder geconcretiseerd worden bij de afstemming over het uitvoeringsplan (stap 5). De doorvertaling in werk- en projectplannen is daarbij eveneens een voor de hand liggend onderwerp van gesprek. In stap 6 kan OOV hiervoor dan de benodigde extra voorbereidende acties ondernemen. Gaandeweg de uitvoering zelf zullen verdere vormgeving en eventuele aanscherping plaatsvinden.

Formats/tools bij Kernbeleid Veiligheid

- Voorbeelden dashboard/voortgangsrapportages.

Het totale tijdsbeslag voor de trekker van het proces – de coördinator integrale veiligheid – zal per gemeente (persoon) verschillen. De gemeenteomvang speelt een belangrijke rol. Een indicatieve raming is:

- Stap 1: Opstart: plm. 2 dagen.
- Stap 2: Veiligheidsanalyse: 8 a 10 dagen.
- Stap 3: Prioritering: plm. 2 dagen.
- Stap 4: Opstellen IVP: plm. 8 a 10 dagen.
- Stap 5: Opstellen Uitvoeringsplan: plm. 6 a 8 dagen
- Stap 6: Van beleid naar uitvoering: plm. 2 dagen.

Overzicht: belangrijke karakteristieken van het proces

Het beleidsproces heeft enkele opvallende karakteristieken. Rekening houden daarmee 'helpt' bij het zetten van de stappen. Belangrijke zijn:

a *Eerst het fundament leggen, zowel procesmatig als inhoudelijk.* Procesmatig: de startnotitie (Stap 1) ofwel het 'projectplan' met een beschrijving van de te realiseren producten, te zetten stappen, partners, planning, capaciteit en middelen. Inhoudelijk: de veiligheidsanalyse (Stap 2), met een beschrijving van problematiek, lopende aanpak, mogelijke beleidsversterkingen en aan te bevelen prioriteiten voor het nieuwe IVP.

b *Doorvertaling.* De veiligheidsanalyse in Stap 2 – het inhoudelijke fundament – levert veel van het benodigde materiaal voor de prioritering (Stap 3), het opstellen van het IVP (Stap 4) en het opstellen van

het Uitvoeringsplan (Stap 5) op. Een solide uitvoering van Stap 2 vergemakkelijkt de uitvoering van Stap 3 en verder in hoge mate.

c *Kanteling.* In Stap 2, bij de veiligheidsanalyse, staan de vijf veiligheidsvelden en de thema's daarbinnen centraal – die worden 'ingevuld' aan de hand van de drie hoofdvragen van de veiligheidsanalyse. Wat resulteert, is een 'plattegrond' van integrale veiligheid en de aanpak daarvan. In stap 3 worden uit dit geheel prioriteiten 'gefilterd' en de resterende veiligheidsthema's binnen de velden geclusterd tot een logische set overige strategische thema's. De sets prioriteiten en overige strategische thema's keren terug in het IVP (in hoofdstuk 4 en 5) en uitvoeringsplan (hoofdstuk 3 en 4). De indeling van vijf veiligheidsvelden speelt niet of nauwelijks meer een rol vanaf Stap 3 (enkel in hoofdstuk 1 van het IVP: samenvatting veiligheidsanalyse).

Wisselwerking IVP en Uitvoeringsplan

Het IVP en het Uitvoeringsplan worden in stap 4 en 5 opgesteld. Er zijn echter goede redenen om beide stappen min of meer tegelijk (in nauwe wisselwerking) te zetten. Dit vergemakkelijkt de uitwerking van/keuzes bij de veiligheidsthema's in beide documenten: wat zijn 'strategische' aspecten van de thema's, op te nemen in het IVP? Wat zijn 'tactische' en 'operationele' aspecten, op te nemen in het Uitvoeringsplan? Het gelijktijdig opwerken van beide documenten werkt ook ondersteunend aan de besluitvorming: MT-, College- en Raadsleden hebben dan immers gelijk zicht op de praktische uitwerking van strategische lijnen in het IVP. Dit geeft houvast en vertrouwen. (NB: de Raad ontvangt het Uitvoeringsplan enkel ter informatie – het wordt vastgesteld door het College).

Een IVP met meerdere gemeenten

Het aantal 'gezamenlijke' IVP's – van meerdere gemeenten – neemt toe. In de meeste gevallen gaat om een IVPop het niveau van het basisteam van de politie. Naar schatting 25% van de IVP's is een gezamenlijk IVP. Een gezamenlijk IVP heeft zeker voordelen:

- de deelnemende gemeenten hebben dezelfde visie op en aanpak van belangrijke veiligheidsthema's en kunnen elkaar dan ook goed versterken;
- zij kunnen gemakkelijker taken/thema's verdelen;
- de aansturing van de politie is robuust – er is één bestuurlijk geluid.

Een gezamenlijk IVP heeft ook nadelen:

- het risico bestaat dat gemeenten op elkaar moeten 'wachten' in de uitvoeringsfase – de aanpak rond thema's zal vaker een collectieve inspanning vergen;
- de beleidsontwikkeling en -vaststelling zijn complexer, kunnen stroperig worden;
- de samenwerkende afdelingen OOV zijn in zo'n gezamenlijk beleidsproces vrij sterk naarbuiten, op bovenlokale samenwerking gericht – dit kant en koste kan gaan van de zo noodzakelijke interne integrale samenwerking rond het IVP;
- lokale prioriteiten en mogelijkheden in de aanpak krijgen mogelijk minder ruimte en aandacht dan wenselijk is.

Het zes-stappenplan zoals hiervoor beschreven gaat primair uit van een IVP voor één gemeente. Voor een IVP van meerdere gemeenten moeten globaal dezelfde stappen worden gezet, echter in een iets andere vorm. Hieronder wordt kort belicht hoe de stappen er dan uit kunnen zien.

- *Stap 1: Opstart.* Deze stap wordt in afstemming tussen de gemeenten gezet. Voor de hand ligt het dat er een identieke startnotitie (Plan van Aanpak) is die lokaal door de Colleges en mogelijk de Raden wordt vastgesteld.
- *Stap 2 en 3: Veiligheidsanalyse en prioritering.* Deze twee stappen worden vooral lokaal, in elke gemeente afzonderlijk gezet. Waarbij wel dezelfde methodiek word gevolgd. Wat resulteert is een verzameling van lokale prioriteiten en overige strategische thema's van de deelnemende gemeenten. De keuzes in de verschillende gemeenten zullen onderling de nodige overlap hebben. In een tussenstap (Stap 3a) op weg naar het opstellen van het IVP kan een passende set bovenlokale (gezamenlijke) en lokaal-specifieke prioriteiten en overige thema's worden bepaald, waarbij ook rekening wort gehouden met de prioriteiten op eenheidsniveau.
- *Stap 4:* Opstellen IVP. Deze stap wordt gezamenlijk gezet door de gemeenten. Er wordt toegewerkt naar

een IVP met een set gezamenlijke prioriteiten en overige thema's (inclusief een identieke, gezamenlijke aanpak) én lokaal-specifieke paragrafen met lokale prioriteiten en overige thema's (plus lokale aanpak). Het IVP wordt vervolgens in elke gemeente vastgesteld door de Raad. Waarbij eventueel alleen de voor betreffende gemeente relevante lokaal-specifieke paragrafen in het IVP worden opgenomen (- maatwerk-IVP's wat betreft het lokale deel).
- *Stap 5:* Opstellen Uitvoeringsplan. Ook deze stap wordt gezamenlijk gezet, in elk geval wat betreft de gezamenlijke prioriteiten en overige strategische thema's. De lokale thema's worden per gemeente van een passende set maatregelen voorzien, waarbij wel de onderlinge aansluiting bewaakt wordt. Het Uitvoeringsplan wordt in elke gemeente door het College vastgesteld.
- *Stap 6:* Van beleid naar uitvoering. De sturing op IVP en Uitvoeringsplan wordt in nauwe onderlinge afstemming en samenwerking gedaan. Er zijn gezamenlijke voortgangsrapportages en ambtelijke en bestuurlijke sturings- er regiemomenten/-overleggen op het basisteamniveau.

Effectindicatoren

Het IVP bevat effectindicatoren, in elk geval bij de prioritaire thema's (- hoofdstuk 4 IVP). Uitgangspunten en tips voor het kiezen van indicatoren en bepalen van streefwaarden zijn:

Kiezen indicatoren:
- Maak combinaties van 'objectieve' indicatoren (bijvoorbeeld uit de politieregistratie) en 'subjectieve' indicatoren (bijvoorbeeld uit de Veiligheidsmonitor); met elkaar geven deze indicatoren een betrouwbaar beeld.
- Beperk het aantal indicatoren (twee a drie per prioriteit). Een teveel aan indicatoren compliceert de informatieverzameling en verantwoording. Maak eventueel samengestelde indicatoren. Deze zijn ook 'rustiger', minder beïnvloedbaar door incidenten.
- Causaliteit tussen aanpak/maatregelen en veiligheidseffecten is per definitie lastig aan te tonen – vaak zijn er veel verklarende factoren. Onzekerheid over causaliteit is dan ook niet per se een krachtig argument om af te zien van bepaalde indicatoren. Essentie is dat er indicatoren gekozen worden die 'mobiliserend' werken voor de aanpak en samenwerking. Het eventueel uitblijven van beoogde effecten kan bij evaluaties geduid en verantwoord worden.
- Zoek aansluiting (in zoverre plausibel) bij keuzes van partners in hun eigen planvorming. Dit is bevorderlijk voor de samenwerking.
- Wees alert op de beschikbaarheid van de benodigde informatie over de indicatoren (meetbaarheid!). Werk bij voorkeur met 'stabiele' bronnen zoals de politieregistratie (VNG-INP-model: zie hierna) en de Veiligheidsmonitor.
- Integreer mede de beleidsindicatoren voor programmaverantwoording zoals genoemd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (actuele indicatoren in Staatscourant dd 1 april 2016).
- Neem ook kennis van de suggesties voor indicatoren zoals vermeld in Deel B van deze handreiking, bij de uitwerking van de veiligheidsthema's.

Bepalen streefwaarden:
- Zoek een balans tussen realisme en ambitie. Nodig is een zeker mobiliserend effect. En er kan een politiek-bestuurlijk belang gemoeid zijn bij stevige ambitie.
- Houd rekening met de trend in de afgelopen jaren (indien er een stevige daling op een indicator is geweest, is verdere daling wellicht niet realistisch).
- Kijk ook naar doelstellingen en trends van vergelijkbare gemeenten (benchmark).
- Zoek ook hier aansluiting bij keuzes van partners.

VNG-INP-model

Het VNG-INP-model is één van de ondersteunende instrumenten bij Kernbeleid Veiligheid. Dit model – in feite een digitale tool – zet politiecijfers automatisch om naar de indeling in veiligheidsvelden en -thema's van Kernbeleid Veiligheid. Politiecijfers kunnen daardoor effectiever benut kunnen worden in de beleidsvoering. De politie beheert het VNG-INP-model. Gemeenten kunnen bij het basisteam een aanvraag doen voor de gegevens en daarbij specificeren naar periode (welke jaren?) en schaalniveau (wijk/stadsdeel, gemeente, basisteam). In de uitdraai worden alle binnen de politieregistratie beschikbare cijfers meegenomen, waardoor

er geen verschillen met door de politie gehanteerde kengetallen ontstaan. Ook de 'meetwaarden' (incidenten versus misdrijven) zijn consistent met de politiesystematiek.

Het VNG-INP-model biedt met name ondersteuning in:
- *Stap 2, Veiligheidsanalyse:* bij het analyseren van het veiligheidsbeeld;
- *Stap 4, IVP:* bij het ontwikkelen van de effectindicatoren en streefwaarden;
- *Stap 5, Uitvoeringsplan:* bij het opstellen van 'vervolgplannen' (- check op de actualiteit);
- *Stap 6, Sturing in de uitvoeringsfase:* bij het opstellen van tussen- en jaarrapportages en in het algemeen voortgangsbewaking.

IVP en het Regionaal Beleidsplan politie

Het IVP vormt input voor het Regionaal Beleidsplan van de politie-eenheid. Dit eveneens vierjaarlijkse beleid geeft richting aan de politiesterkteverdeling, thematisch en geografisch. Het Regionaal Beleidsplan wordt opgebouwd vanuit de lokale IVP's binnen de eenheid, OM-speerpunten en de landelijke veiligheidsagenda.

De precieze inhoud en opbouw van het eenheidsplan én de 'weg daar naartoe' zijn niet strak ingekaderd. Per eenheid worden daarin, onder regie van de regioburgemeester, passende keuzes gemaakt. Die kunnen in theorie ook betrekking hebben op de opzet van het IVP – denk aan het opnemen van bepaalde elementen daarin waardoor het 'stapelen' van de lokale plannen vergemakkelijkt wordt.

Uitgangspunt is dat het *IVP input vormt voor het Regionaal Beleidsplan*. In de praktijk komt het omgekeerde echter ook voor. De timing van IVP's speelt daarbij een rol: die verschilt sterk, waardoor IVP's ook na de regionale beleidsvorming gereed kunnen komen. Het eenheidsplan is dan een 'gegeven' dat als bovenlokaal flankerend beleid meegenomen kan worden in de veiligheidsanalyse, bij de prioritering en het opstellen van IVP en Uitvoeringsplan. Ook kan het zijn dat binnen de eenheid specifieke afspraken zijn gemaakt over het vertalen van het regionale beleid in het lokale beleid.

Wanneer de prioriteiten in een nieuw eenheidsplan afwijken van de prioriteiten in het 'oudere' IVP, kan eventueel via het uitvoeringsplan (i.e. de 'vervolgplannen': tweede uitvoeringsplan en verder) bijgestuurd worden op de intensiteit van de lokale inzet op thema's. Hierdoor kunnen de hoofdlijnen in de beleidsvoering op de beide niveaus toch met elkaar 'in fase' blijven.

IVP en de Driehoek

De gemeenteraad stelt het IVP vast, het College het Uitvoeringsplan. De Driehoek van burgemeester, Officier van Justitie en basisteamchef van de politie heeft geen formele rol bij deze besluitvorming. Toch ligt het voor de hand IVP en Uitvoeringsplan 'in wording' ook te behandelen in de Driehoek – veel keuzes in beide documenten raken immers aan politiecapaciteit. De besluitvorming over deze capaciteit is wél een belangrijke bevoegdheid van de Driehoek. Consensus over de strategische koers van het IVP en de uitvoeringskeuzes daarbij vormt een goede basis voor latere capaciteitskeuzes in de Driehoek.

Overigens zijn politie en Openbaar Ministerie belangrijke gesprekspartners in het traject van beleidsontwikkeling. Het IVP is in nauwe afstemming met hen tot stand gekomen.

IVP, burgerparticipatie en wijk- en gebiedsgericht werken

'Burgerparticipatie' en 'wijk- en gebiedsgericht werken' worden steeds belangrijker in het gemeentelijke beleid, onder meer als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein: doelen daarvan zijn het 'in positie brengen' van de burger en versterking van zelfredzaamheid én samenredzaamheid. Daarvoor zijn nieuwe, laagdrempelige structuren in de wijk, dichtbij de burger, gerealiseerd zoals wijkteams en 'participatiepunten'. In het veiligheidsbeleid zijn 'burgerparticipatie' en 'wijk- en gebiedsgericht werken' al langere tijd vaste waarden. Het inzicht dat participatie bijdraagt aan subjectieve en objectieve veiligheid, dateert uit de tachtiger jaren. De actief betrokken burger is meer 'in control', voelt zich minder snel bedreigd en dus veiliger. Het belang van het wijk- en buurtniveau voor effectieve inzet op veel veiligheidsthema' is eveneens een gebruikelijk uitgangspunt van lokaal veiligheidsbeleid. Maar 'zelfs' in het veiligheidsbeleid is

er een groeiend accent op deze beide onderwerpen te zien. Dit geldt zowel sociale als fysieke veiligheid. Zo richt de aanpak van brandveiligheid zich nadrukkelijk op risicobewustzijn en woongedrag van burgers ('meer naar de voorkant', 'brandveilig leven'). In de crisisbeheersing ligt de focus op het integreren van zelfredzaamheid én redzaamheid. En bij een thema als woninginbraak beleeft buurtpreventie in de vorm van WhatsApp-groepen een hausse.

Complex vraagstuk is hoe de inzet op 'burgerparticipatie' en 'wijk- en gebiedsgericht werken' vanuit respectievelijk sociaal domein en andere beleidsdomeinen (waaronder veiligheid) met elkaar in balans kunnen worden gebracht. Concreet gaat het dan om de vraag hoe sociale wijkteams zich verhouden tot 'traditioneel' wijkmanagement en wijkleefbaarheidsteams. En hoe het concept 'samenredzaamheid' zich verhoudt tot bijvoorbeeld buurtpreventieteams.

Enkele belangrijke aspecten van burgerparticipatie en wijk- en gebiedsgericht werken in relatie tot het veiligheidsbeleid:

- *Participatie op uitvoeringsniveau én op beleidsniveau.* Beide zijn belangrijk voor de effectiviteit van het veiligheidsbeleid, en beide zijn ook complex door de veelheid aan mogelijkheden. Participatie op beleidsniveau – bij de ontwikkeling van het veiligheidsbeleid – draagt bij aan de kwaliteit van beleid en het maatschappelijk draagvlak daarvoor en legt ook een basis voor participatie in de uitvoeringsfase. Participatie op uitvoeringsniveau heeft gunstige effecten op subjectieve en objectieve veiligheid en op sociale cohesie en 'vermaatschappelijking' van veiligheidszorg.
- *'OOV in de wijk.'* OOV heeft met verschillende interne en externe partners te maken in het kader van burgerparticipatie en wijk- en gebiedsgericht werken. Van belang zijn effectieve en efficiënte samenwerkingsvormen met deze partners. Naast het sociaal domein (zie hierboven) is wijkmanagement een cruciale partner.
- *Planvorming op wijkniveau.* De benodigde inzet rond veiligheidsthema's op wijkniveau kan beschreven worden in 'aparte' wijkveiligheidsplannen. Deze vormen dan een nadere, 'gebiedsgeoriënteerde' uitwerking van het Uitvoeringsplan. Voor de hand liggend aandachtspunt in deze wijkplannen is burgerparticipatie rond veiligheid en leefbaarheid.
- *Brede relevantie voor het veiligheidsbeleid.* Burgerparticipatie en wijk- en gebiedsgericht werken zijn in het kader van het veiligheidsbeleid geen 'doel op zichzelf' – het zijn vooral aspecten van de aanpak van veiligheidsthema's. Eventueel kunnen zij als zodanig strategisch gepositioneerd worden, als 'strategisch uitgangspunt' in hoofdstuk 3 van het IVP.

IVP en de Veiligheidsregio

De Veiligheidsregio's zijn een belangrijke strategische partner van gemeenten en hun rol neemt aan belang toe door actuele ontwikkelingen (zie hierna onder *IVP en COVID-19*) en veranderingen in het omgevingsrecht (o.a. de komst van de Omgevingwet). Het ligt voor de hand om hun rol en expertise en de lokale benutting ervan effectief te adresseren in een nieuw lokaal IVP, dat wil zeggen: zowel in het IVP zelf als in het proces ernaar toe. In het IVP kan de rol van deze strategische partner extra scherp worden omschreven, inclusief doorvertaling naar specifieke veiligheidsthema's en duiding van de beleidscyclus rond de Veiligheidsregio. Met deze aanscherpingen wordt de ambtelijke en bestuurlijke wisselwerking met de Veiligheidsregio extra goed geborgd en worden raadsleden goed meegenomen in dit complexe onderdeel van de integrale veiligheidsaanpak. Ze leiden als geheel tot een betere 'gereedheid' van de lokale bestuurlijke organisatie voor effectieve crisissamenwerking nu, maar ook bij toekomstige crises.

- *Regionaal risicoprofiel.* In het regionaal risicoprofiel worden de risico's binnen de regio in beeld gebracht. Het gaat naast gevaarlijke stoffen ook over vitale infrastructuur, gezondheidsrisico's, extreem weer, waterveiligheid en sociaal maatschappelijke onderwerpen die kunnen leiden tot een ramp en/of crisis. Op basis van de risico-inventarisatie worden er scenario's uitgewerkt en wordt er naar de impact en waarschijnlijkheid van de scenario's gekeken. De bovenmatige risico's worden opgenomen in het regionaal beleidsplan en crisisplan. De gemeenteraden worden bij dit proces betrokken voordat het regionaal risico-profiel bestuurlijk wordt vastgesteld. Na vaststelling gaat de Veiligheidsregio in overleg met de gemeente om te kijken of het veiligheidsniveau aanvaardbaar is of dat er actie ondernomen moet worden. Indien er actie gewenst is, komen deze prioritaire risico's in het regionaal beleidsplan terug.
- *Andere mogelijkheden om verbinding te leggen met het IVP:* het Regionaal beleidsplan van de Veiligheidsregio, het Regionaal Crisisplan, het Regionale rampbestrijdingsplan, de organisatie van de Bevolkingszorg.

IVP en COVID-19

De COVID-19-pandemie werkt op allerlei manieren door in het lokale veiligheidsdomein. In het oog springend zijn de druk op de crisisorganisatie en op het handhavingsapparaat. Maar denk ook aan woonoverlast en burengerucht, huiselijk geweld en kindermishandeling, demonstraties en mogelijke maatschappelijke onrust, groeiende ondermijningsrisico's. Gemeenten en partners zijn in veel opzichten goed geëquipeerd en voorbereid om deze vraagstukken integraal en effectief aan te vatten. Al doende worden nieuwe oplossingen ontwikkeld, beproefd en verbeterd. Er is recent ook een landelijk ondersteuningsteam maatschappelijke onrust ingesteld. De druk is groot maar de creativiteit en vastberadenheid ook.

Het IVP vormt hierbij, als strategisch beleidskader voor de lokale integrale veiligheidsaanpak, een cruciaal vehikel om de uitdagingen te kunnen pareren en benodigde inzet te richten en te borgen. Lessen van de ervaringen met de pandemie-aanpak sinds maart 2020 kunnen worden meegenomen bij de ontwikkeling van nieuw veiligheidsbeleid – en daarmee 'verzilverd' in de vorm van een extra solide beleidssysteem. Om de nog voortdurende COVID-19-crisis ook effectief te kunnen blijven aanvatten. Maar ook om andere potentiële maatschappelijke verstoringen van de juist aanpak te kunnen voorzien (- andere pandemieën, klimaatverandering, droogte, ...). En om de aanpak van min of meer reguliere veiligheidsvraagstukken op onderdelen eventueel verder te verstevigen. Specifieke elementen van de pandemie-aanpak die, vanuit die optiek, geïntegreerd zouden kunnen worden in het IVP (inhoud en/of proces), zijn met name:

- *Samenwerking met/participatie van maatschappelijke sleutelfiguren bij complexe veiligheidsvraagstukken* In de lokale pandemie-aanpak is op meerdere plekken gekozen voor bijzondere, soms intensieve afstemmings- en samenwerkingsstructuren met vertegenwoordigers van onder meer het lokale bedrijfsleven, instellingen, inwoners. Met stevige bestuurlijke betrokkenheid vanuit de gemeente.

Voorbeeld gemeente Noordwijk: *Maatschappelijke alliantie*

De gemeente Noordwijk heeft een maatschappelijke alliantie opgericht. Binnen deze alliantie voert de gemeente sinds het begin van de coronacrisis regelmatig en intensief overleg met partners uit bijvoorbeeld het onderwijs, de zorg, de cultuursector, de kerk, sport en ondernemers. Niet alleen worden de voorgenomen maatregelen besproken, ook komen de perspectieven, uitdagingen en zorgen aan de orde. De deelnemers monitoren wat er leeft, informeren elkaar vroegtijdig en vragen elkaar om raad. De uitkomsten van de maatschappelijke alliantie zijn erg belangrijk voor de te volgen koers en uitvoering van de coronamaatregelen. Ook draagt deze werkvorm bij aan het maatschappelijk draagvlak voor de COVID-aanpak.

Deze werkvormen blijken van meerwaarde voor de COVID-19-aanpak. Betrokken bestuurders willen ze continueren. Geconstateerd is dat ze ook meer generiek van belang kunnen zijn voor de inzet op complexe veiligheidsvraagstukken. Voor gecoördineerde en 'gedragen' vroegsignalering, preventie en repressie. Dit soort structuren kunnen prima geborgd worden via het IVP – als strategisch uitgangspunt, als meer gepreciseerde werkvorm in het governance-hoofdstuk, als specifiek element in de aanpak van bepaalde veiligheidsthema's.

- *Strategische rol van de Veiligheidsregio's* De Veiligheidsregio's spelen een cruciale rol in de aanpak van de COVID-19-pandemie. Meer dan ooit wellicht bewijzen zij zich als een zwaargewicht in het veiligheidsdomein, weliswaar primair in relatie tot crisisbeheersingstaken maar met nadrukkelijke vertakkingen naar sociale veiligheidsthema's. Dit is in essentie niet nieuw want vloeit voort uit systeemkeuzes zoals verankerd in wet- en regelgeving (- in het bijzonder de Wet Veiligheidsregio's, die in 2020 geëvalueerd is) maar is in de huidige dynamiek wel zeer tastbaar en betekenisvol. Gemeenten hebben veel steun aan de bestuurlijke structuren rond en kennis en expertise van de Veiligheidsregio's. De aanpak van COVID-19 zal ook de komende jaren een belangrijke prioriteit zijn, maar dan naar verwachting ingebed in een reguliere samenwerking. Het zal daarom een duidelijke plek moeten krijgen in het (proces naar) het nieuwe IVP. Gezien de maatschappelijke en economische impact die sommige maatregelen kunnen hebben, verdient het aanbeveling om gemeenteraden actief te betrekken. Als nadere uitwerking van dit laatste kan – als stap in het proces *richting* IVP maar ook als activiteit *in* IVP en Uitvoeringsplan – gekozen worden voor informatiesessies met raadsleden.

Voorlichtingssessies en raadsinformatiebrieven Veiligheidsregio Groningen

De Veiligheidsregio Groningen organiseerde in 2020 meerdere informatiebijeenkomsten voor gemeenteraden, waar de voorzitter, de directeur Veiligheidsregio en directeur GGD in gesprek gingen met vertegenwoordigers van de gemeenteraden over de aanpak van Covid-19. Daarnaast stuurde ze periodiek een informatiebrief aan elke gemeenteraad om de raadsleden op de hoogte houden van de belangrijkste ontwikkelingen.

- *Effectieve preparatie op maatschappelijke onrust* Een van de veiligheidsrisico's rond COVID-19 is maatschappelijke onrust. Het is essentieel deze signalen tijdig te detecteren en van de juiste vervolgstappen te voorzien. Bovengenoemde PPS-structuren spelen hierbij een belangrijke rol. Het risico 'maatschappelijke onrust' kan echter ook separaat worden geadresseerd en uitgewerkt in de veiligheidsaanpak (waarvoor het IVP dan weer het adequate kader vormt). De huidige pandemie geeft daar aanleiding toe. Maar vaststaat dat ook andere veiligheidsvraagstukken en toekomstige crises tot stevige onrust kunnen leiden. In het IVP en Uitvoeringsplan kunnen een hierop gerichte structuur en aanpak worden uitgewerkt.

Gemeente Enschede: *Kernteam Maatschappelijke Onrust*

De gemeente Enschede werkt al langere tijd met een protocol Maatschappelijke Onrust in het openbare orde-speelveld. Dit schrijft voor dat de Driehoek, in afstemming met de Algemeen Directeur/gemeentesecretaris, een kernteam in het leven kan roepen. Voorzitter is de Stadsdeelmanager van het gebied waar de onrust zich afspeelt dan wel de Programmamanager Veiligheid indien de onrust zich over meerdere stadsdelen uitstrekt. Dit protocol – een 'staande structuur' – wordt ook gevolgd in de aanpak van COVID-19. Voorzitter van het kernteam is de Programmamanager Veiligheid. Vertegenwoordigd zijn de afdelingen Veiligheid, Communicatie, Mobiliteit, Vergunningen, Handhaving, Ondernemersloket, Stadsdelen, Griffie, Sport, Onderwijs, Zorg, Wijkteams, Cultuur. Besluiten worden voorgelegd aan gemeentesecretaris en het College en gedeeld met politie en gemeenteraad. Ook is er veel aandacht voor regionale afstemming.

- *Vernieuwende samenwerkingsvormen acute en niet-acute zorg* Onder druk van de acute gezondheidscrisis en het evidente belang deze zoveel mogelijk in te dammen i.e. preventie te optimaliseren, zijn regionaal allerlei nieuwe samenwerkingsvormen tussen partijen in de acute zorg en de niet-acute zorg ontstaan. Hierdoor kan integraal aan de crisisbeheersing (- van pro-actie tot nazorg) gewerkt worden en neemt uiteindelijk de druk op de acute zorg af. Al doende hebben de partijen zich georganiseerd, procesafspraken bepaald en geïmplementeerd. Deze dynamiek is cruciaal geweest en is dat nog steeds voor de beheersbaarheid van de crisis, op korte en op langere termijn. Via het IVP kunnen kernpunten van een dergelijke werkende systematiek geborgd worden.

Noord-Brabant: *RONAZ*

Het RONAZ is op verzoek van de Brabantse Veiligheidsregio's opgericht. Tijdens de ontwikkelingen rondom het coronavirus werd vrij snel duidelijk dat er naast regionale coördinatie in de acute zorgketen, ook behoefte was aan afstemming in de keten van de langdurige zorg en thuiszorg. En aan gestructureerde afstemming tussen de niet-acute en acute zorgketen. Voor de acute zorgketen (de ziekenhuizen, ambulancezorg, huisartsen(posten), verloskundigen, GGZ, GHOR en GGD) is er in Nederland per regio een bestaande structuur: het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ). Het RONAZ is de niet-acute variant, specifiek opgericht vanwege het coronavirus in maart 2020. Aangesloten zorgpartners zijn Brabantse zorginstellingen in de VVT (verzorging, verpleging, thuiszorg), VG (gehandicaptensector), revalidatiezorg, GGZ en jeugdzorg. In de eerste dagen hebben de VVT-organisaties zich onderling georganiseerd, maar al snel werd duidelijk dat het belangrijk was om op te schalen naar de volle breedte van de langdurige zorg. Veel vragen spelen immers in de hele keten, waarbij het altijd nodig is om ook doelgroepspecifiek te kijken. Onderwerpen waarop het RONAZ snel actie op ondernomen heeft, zijn o.m. de bezoekersregeling voor intramurale zorg, de verdeling van persoonlijke beschermingsmaterialen en (de centrale coördinatie van) cohortafdelingen.

Strategisch thema: Gedigitaliseerde criminaliteit (waaronder cybercrime)

Net als de samenleving als geheel, digitaliseert het veiligheidsdomein. Burgers, bedrijven en overheden worden in toenemende mate geconfronteerd met vormen van gedigitaliseerde criminaliteit. De precieze aard en omvang daarvan zijn niet bekend, onder meer door geringe meld- en aangiftebereidheid. Vast staat echter het fenomeen zich verspreidt, versnelt, innoveert en steeds meer slachtoffers maakt. Sprake is van een substantiële bedreiging van de veiligheid en stabiliteit van onze samenleving. Nodig is gegroepeerd optreden van overheid en private partijen om schade en risico's hanteerbaar te houden.

Vormen

Gedigitaliseerde criminaliteit concentreert zich grofweg rond vier belangrijke 'modaliteiten' (toepassingsvormen) van digitale technologie in onze samenleving, namelijk:

a *Digitale systemen van burgers, bedrijven en overheden ('Çybercrime')* Deze kunnen 'gehackt' worden voor onder meer oplichting (overname accounts bijvoorbeeld), diefstal van persoonsgegevens/datasets (identiteitsfraude/diefstal intellectueel eigendom) en cyberafpersing [ransomware]. Ook kunnen ze doelbewust ontregeld of lamgelegd worden (o.m. via DDoS-aanvallen), voor politieke, criminele en/of terrorisme-doeleinden. Potentiële slachtoffers zijn in principe alle burgers, bedrijven en overheden. Meer specifiek kan het gaan om vitale infrastructuur (zoals bruggen, vliegvelden), bedrijven met gevaarlijke stoffen (Brzo), de financiële sector, energiebedrijven, internet- en telecomproviders.

b *Internet en social media zoals facebook, instagram, WhatsApp maar ook internetfora.* Ook voor social media geldt dat ze 'gehackt' en misbruikt kunnen worden, bijvoorbeeld voor oplichting/financiële criminaliteit. Maar ook voor beïnvloeding van politieke en economische processen (polarisatie en radicalisering), stalking en cyberpesten, zedendelicten, openbare ordeverstoringen ('project X'). De toepassingsmogelijkheden zijn legio, net als de mogelijke slachtoffers.

c *Internet als marktplaats voor illegale goederen en criminele activiteiten.* Criminelen doen ook onderling zaken via het internet – bieden goederen en diensten aan en nemen die af via het internet. De samenleving als geheel is slachtoffer. Het web zelf wordt ondermijnd (- verweving onderwereld/bovenwereld).

d *Internet en het reguliere berichtenverkeer.* Criminelen kunnen meeliften met reguliere mail- en berichtenstromen en relatief gemakkelijk oplichten en frauderen (valse facturen bijvoorbeeld). Het internet fungeert zodoende als vehikel voor veelvoorkomende vermogenscriminaliteit. Dit komt meer en meer voor – sprake is van een trend 'van offline naar online'.

Beleidsdoelen

Overheden en partners bundelen hun krachten rond enkele centrale doelen bij de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit. In hoofdlijn:

- Preventie via versteviging van awareness van risico's, herkenning van signalen.
- Preventie via gerichte beveiligingsmaatregelen.
- Vergroting meld- en aangiftebereidheid.
- Verstoren van criminele processen en netwerken.
- Opsporen en vervolging.

Accenten in de rol van gemeenten zijn met name werken aan awareness en meldingsbereidheid, stimuleren van actieve preventieve maatregelen, ondersteunen van lokale PPS rond dit onderwerp en beveiliging van de eigen systemen tegen digitale criminaliteit.

Het IVP

Het lokale integrale veiligheidsbeleid is één van de aangewezen bestuurlijke kaders voor de verdere uitwerking en borging van de rol van gemeente en partners bij de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit. Fenomeen en aanpak kunnen op verschillende manieren ingebed worden in het IVP.

Het is aan te bevelen om dit in elk geval op twee 'plekken' (manieren) te doen:

a Introductie en uitwerking als *doorsnijdend*, overkoepelend veiligheidsthema in hoofdstuk 2 van het IVP: Strategische doelstelling.

b Consequente uitwerking van het 'digitale facet' bij zowel de prioritaire als de going concern-thema's (- respectievelijk hoofdstuk 4 en 5 van het IVP).

Meer informatie/voorbeelden

- Agenda Digitale Veiligheid VNG 2020-2024
- Webdossier Cybercrime CCV https://hetccv.nl/onderwerpen/cybercrime
- VIK Breda/Noord-Brabant
- Agenda digitale veiligheid Amsterdam https://amsterdamlogistics.nl/wp-content/uploads/2019/11/agenda_digitale_veiligheid_amsterdam.pdf

Strategisch thema: Zorg en Veiligheid

De decentralisaties ('3D') hebben tot een forse uitbreiding van gemeentelijke taken in het zorgdomein geleid. Veel van deze taken hebben complexe relaties met het veiligheidsdomein. Voor effectieve, integrale aanpak van problematiek is samenwerking tussen de twee domeinen vereist, zowel beleidsmatig als in de uitvoering en zowel ambtelijk als bestuurlijk.

Het belang van deze verbinding strekt zich uit tot een hele reeks veiligheidsthema's, binnen meerdere veiligheidsvelden. De belangrijkste zijn:

- Geweld in afhankelijkheidsrelaties (huiselijk geweld en kindermishandeling).
- Verward gedrag, verwaarlozing, verslaving.
- Criminaliteit, detentie en (na)zorg.
- Jeugdproblematiek.
- Polarisatie in relatie tot diversiteit/discriminatie/radicalisering.
- Misbruik sociale voorzieningen en ondermijningseffecten.
- Mensenhandel, uitbuiting en prostitutie.

De precieze rol van de gemeente verschilt per thema, net als het netwerk van betrokken lokale en bovenlokale actoren en de verbindingen tussen deze actoren. Min of meer vaste elementen van de gemeentelijke rol zijn ketenregie en -sturing; zorgdragen voor adequate voorzieningen; borging casusregie, opschalingsmethodieken, informatiepositie; privacy-borging.

De vereiste verbindingen tussen zorg en veiligheid, voor een goede invulling van deze elementen bij elk van bovengenoemde veiligheidsthema's, kunnen op verschillende manieren gerealiseerd worden in de gemeentelijke processen/organisatie. Gemeenten vinden werkende weg nieuwe vormen. Belangrijke verbindingspunten/-oplossingen zijn o.m.:

- Inhoudelijke afstemming zorgbeleid (sociaal domein) en veiligheidsbeleid (IVP). Dit kan procesmatig ingeregeld worden.
- Separaat beleidsstuk/uitvoeringsplan Zorg en Veiligheid, als domein-overstijgend kompas bij de aanpak van de betreffende thema's.
- Periodiek coördinatieoverleg Zorg en Veiligheid, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Ambtelijk kan hierbij onderscheid gemaakt worden tussen generiek, *thema-overstijgend overleg* en *thema-specifieke* afstemming; beide zijn in principe nodig.
- Introductie van de functie 'Zorg- en Veiligheidscoördinator'. Hiermee wordt het creëren en onderhouden van de benodigde verbindingen in persoon belegd. Aandacht is hierbij nodig voor de haalbaarheid van integrale combinatie daarbij van zowel strategische als tactisch-operationele elementen. Deze respectievelijke elementen kunnen ook bij verschillende functionarissen belegd worden.
- Periodiek bestuurlijk overleg tussen burgemeester, relevante wethouders, politie, OM en andere partners ('van driehoek naar vijfhoek')
- Regionale samenwerking: bundelen van kennis en expertise op een niveau dat door de meeste individuele gemeenten niet gerealiseerd kan worden

Het IVP

Via het IVP en bijbehorende Uitvoeringsplan kunnen deze verbindingen (mede) geïntroduceerd, onderbouwd en ingeregeld worden. Geschikte onderdelen van het IVP daarvoor zijn met name:

- Hoofdstuk 2: Strategische doelstelling. Hier ingaan op belang en reikwijdte van effectieve verbinding zorg en veiligheid.
- Hoofstuk 3: Strategische uitgangspunten. Tactisch verder uitwerken van het 'hoe' van de verbinding.
- Hoofdstuk 4 en 5: Prioritaire en overige strategische thema 's. Waar plausibel de benodigde verbindingen concretiseren.

- Hoofdstuk 6: Borging. Hier kunnen belangrijke 'voorzieningen' voor de verbindingen zoals een separaat beleidsplan Zorg en Veiligheid en de Coördinator Zorg en Veiligheid worden opgevoerd.

Meer informatie

- Themapagina Zorg en Veiligheid van de VNG: https://vng.nl/rubrieken/zorg-en-veiligheid
- *Handelingsperspectief Zorg en Veiligheid* (VNG, juli 2018)
- Landelijke agenda zorg en veiligheid
- "Veiligheid en Zorg", het CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheid-en-zorg/

Strategisch thema: Informatiemanagement

Informatie- en risico-gestuurd werken is om meerdere redenen een voor de hand liggende strategie in het veiligheidsdomein:

- Capaciteit en middelen voor interventies/maatregelen zijn per definitie schaars.
- Er is meer veiligheid gerelateerde informatie beschikbaar dan ooit, zowel vanuit bedrijfsprocessensystemen en registraties van gemeente en partners als vanuit gerichte informatietrajecten (bijv. onderzoeken).
- Veiligheidsvraagstukken worden complexer en op onderdelen venijniger. Nodig is gerichte, risico-gestuurde inzet op kernaspecten/-schakels, om fenomenen beheersbaar te houden.

De meerwaarde en wenselijkheid van informatie- en risico-gestuurd werken gelden in feite voor alle veiligheidsthema's binnen de vijf veiligheidsvelden van Kernbeleid Veiligheid. In het bijzonder is deze strategie aan te bevelen voor belangrijke, vaak prioritaire veiligheidsthema's zoals 'complexe casuïstiek' (- snijvlak zorg en veiligheid), ondermijnende criminaliteit, jeugd, alcohol & drugs en HIC-feiten.

Voorwaarde voor informatie- en risico-gestuurd werken is 'informatiemanagement'. Kern hiervan is het realiseren van *informatieproducten* voor de gerichte aanpak van veiligheidsvraagstukken. Aan de hand van de informatieproducten kunnen maatregelen en interventies rond veiligheidsthema's effectief geselecteerd, ontwikkeld en ingezet worden, met een maximaal veiligheidsrendement. Nodig voor dit informatiemanagement zijn een solide *informatiemanagementplan*, enige 'basis-capaciteit' (later eventueel uit te breiden) en een selectie van veiligheidsthema's waar het informatiemanagement zich in eerste instantie op richt.

Bestanddelen van het informatiemanagementplan zijn:

A *Doelomschrijving* informatiemanagement i.e. realiseren van informatieproducten voor informatie- en risico-gestuurde inzet van (omschreven) maatregelen en interventies rond (omschreven) veiligheidsthema's.
B Overzicht te *realiseren informatieproducten* (- profiel en benuttingswijze).
C Benodigde *typen informatie en informatiebronnen* om deze producten te kunnen realiseren.
D *Deelprocessen informatiemanagement* zoals realisatie/beheer/ontsluiting van bronnen, analyse & methodieken, procesbeschrijving/stappenplan voor de realisatie van informatieproducten.
E *Randvoorwaarden* zoals interdisciplinair informatieoverleg (signalenoverleg), capaciteit, ICT/tools.
F Wijze van *privacy-borging* (AVG-conform werken).

Het IVP

Via het IVP kan het belang van adequaat informatiemanagement worden onderstreept en een kader voor de realisatie van voorwaarden daarvoor gecreëerd worden. Specifieke onderdelen van het IVP waarin informatiemanagement behandeld kan worden, zijn o.m.:

- Hoofstuk 3: Strategische uitgangspunten. Opvoeren informatie- en risico-gestuurd werken als één van de strategische uitgangspunten, inclusief schets van het daartoe benodigde informatiemanagement.
- Hoofdstuk 4 en 5: Prioritaire en overige strategische thema 's. Benoemen/uitwerken van informatiemanagement bij de thema's waar dit het meeste speelt (i.e.: thema's die binnen de focus van het informatiemanagementplan vallen).
- Hoofdstuk 6: Coördinatie en borging. Ingaan op de organisatorische vormgeving van het informatiemanagement.

Voorbeelden tools/methodieken

Gemeenten en partners hebben in afgelopen jaren belangrijke stappen op dit complexe terrein gezet. Op verschillende facetten van het informatiemanagement zijn er werkende tools/methodes ontwikkeld en in uitvoering. Enkele voorbeelden:

- T.b.v. geografische projecties complexe ondermijningsinformatie: 'Beeldtafel' provincies Brbant en Zeeland.
- T.b.v. lokaal informatie-overleg: Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK).
- T.b.v. juridische grondslag informatiedeling en -verrijking: ...

Meer informatie

- VNG-website: https://vng.nl/onderwerpenindex/veiligheid
- www.hetccv.nl/onderwerpen/informatiepositie-gemeenten/

2 Uitwerking veiligheidsvelden/-thema's

Zoals hiervoor aangegeven zijn er binnen het integrale veiligheidsterrein vijf veiligheidsvelden te onderscheiden. Elk van deze velden bevat verschillende veiligheidsthema's. Het gaat om de volgende velden en thema's:

Veilige woon- en leefomgeving	Bedrijvigheid en veiligheid	Jeugd en veiligheid	Fysieke veiligheid	Integriteit en veiligheid
1.1 Sociale kwaliteit	2. Veilig winkelgebied	3.1 Jeugdoverlast	4.1 Verkeersveiligheid	5.1 Polarisatie en radicalisering
1.2 Fysieke kwaliteit	2.2 Veilige bedrijventerreinen	3.2 Jeugdcriminaliteit/ individuele probleemjongeren	4.2 Brandveiligheid	5.2 Georganiseerde/ ondermijnende criminaliteit
1.3 Objectieve veiligheid/veel voorkomende en 'high impact'- criminaliteit	2.3 Veilig uitgaan	3.3 Jeugd, alcohol en drugs	4.3 Externe veiligheid/ Omgevingsveiligheid	5.3 Weerbare overheid/weerbaar bestuur
1.4 Subjectieve veiligheid	2.4 Veilige evenementen	3.4 Veilig in en om de school	4.4 Rampenbestrijding en crisisbeheersing	5.4 Informatie-veiligheid
	2.5 Veilig toerisme			5.5 Ambtelijke en bestuurlijke integriteit

In dit hoofdstuk geven we een toelichting op de veiligheidsthema's. Per thema worden behandeld:

a uitleg thema (hoe manifesteert het zich in de praktijk?);
b de rol van de gemeente;
c interne en externe partners in de aanpak;
d wet- en regelgeving;
e mogelijke aanpak (maatregelen, instrumenten);
f bronnen voor (veiligheids)effectinformatie;
g mogelijke (veiligheids)effectindicatoren voor in het IVP;
h (landelijk) beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.;
i veiligheidsthema's waarmee dwarsverbanden/verbindingen (kunnen) zijn;
j belangrijke ontwikkelingen.

NB De uitwerking van de veiligheidsthema's binnen veiligheidsveld 1, 'Veilige woon- en leefomgeving', wijkt af van die van de thema's binnen de velden 2 t/m 5. Zoals hiervoor al aangegeven, kent de aanpak van de vier veiligheidsthema's binnen dit eerste veld (sociale kwaliteit, fysieke kwaliteit, objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid) zes vaste hoofdaspecten. Om deze reden worden hierna eerst de vier veiligheidsthema's binnen dit veld, echter zonder de aspecten van de aanpak (b t/m e, h en j in de opsomming hierboven), behandeld. En daarna wordt ingegaan op elk van de zes genoemde hoofdaspecten van de aanpak ('Infrastructuur', 'Investeren in fysieke kwaliteit', 'Investeren in sociale kwaliteit', 'Betrekken bewoners bij veiligheid en leefbaarheid', 'Toezicht en handhaving' en 'Aanpak van specifieke criminaliteitsfenomenen'), waarbij voor elk van deze aspecten b t/m e, h en j worden uitgewerkt. Bij de uitwerking van de veiligheidsthema's binnen de veiligheidsvelden 2 tot en met 5 volgen wij wel gewoon de volgorde a t/m j.

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - veiligheidsthema 1.1: Sociale kwaliteit	
uitleg thema	De sociale kwaliteit van een buurt, wijk, kern wordt sterk beïnvloed door 'intermenselijke relaties'. Belangrijke 'positieve' aspecten zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, sociale netwerken, informele sociale controle, samenredzaamheid, e.d. Sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door onder meer woonoverlast en burengerucht, overlast van personen met verward gedrag, zgn. multiprobleemgezinnen/-huishoudens, overlast door illegale bewoning, zich intimiderend gedragende buurtbewoners (- zgn. 'onaantastbaren'), drank- en drugsoverlast, prostitutie. Begrippen verwant aan 'sociale kwaliteit' zijn onder meer 'veerkracht' en 'vitaliteit' van de buurt of wijk.
effectinformatie	• Politieregistratie • Veiligheidsmonitor en andere bewonersenquêtes • Meldingen openbare ruimte (van gemeente, corporaties) • Meldpunt zorg en overlast (van GGD, gemeenten) • Registraties Zorg- en Veiligheidshuis en (lokale) MD-interventieteams (PGA, Top X)
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: schaalscore sociale cohesie, rapportcijfer leefbaarheid van de buurt, sociale overlast (totaal), drugsoverlast/-handel, overlast buurtbewoners • Politieregistratie: incidenten sociale overlast per type overlast en geaggregeerd (VNG/INP-model ...) • Gemeente/Zorg- en Veiligheidshuis: PGA/Top X, 'complexe casuïstiek'
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.3**: veilig uitgaan Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: Veilige Publieke Taak

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - veiligheidsthema 1.2: Fysieke kwaliteit	
uitleg thema	De fysieke kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op fysieke kenmerken van de woonomgeving: in het bijzonder de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. Het gaat bij dit thema om de vraag: hoe staat de openbare ruimte erbij? Hoe prettig is het wonen in de buurt gegeven die fysieke kwaliteit? Aspecten zijn onderhoud van groen, aanpak zwerfvuil, verlichting van achterpaden e.d.. Inbreuk op de fysieke kwaliteit zijn onder meer vernielingen, graffiti, zwerfvuil en andere tekenen van verloedering.
effectinformatie	• Politieregistratie • Meldingen openbare ruimte (registraties van gemeente, omgevingsdienst, corporaties) • Veiligheidsmonitor en andere bewonersenquêtes
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: leefbaarheid van de buurt, fysieke verloedering (totaal), slachtofferschap vernielingen • Politieregistratie: incidenten vernieling, fysieke overlast (VNG/INP-model ...) • Gemeente: meldingen vernieling, zwerfvuil
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs, **3.4**: veilig in en om de school

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - veiligheidsthema 1.3: Objectieve veiligheid/ veelvoorkomende en high impact crime	
uitleg thema	Bij dit thema gaat het om verschillende vormen van vermogens- en geweldscriminaliteit die zich in de alledaagse woon- en leefomgeving kunnen voordoen. Het betreft zowel 'veel voorkomende' als 'high impact'-criminaliteit. Vermogenscriminaliteit: o.m. woninginbraak, babbeltrucs, kelderboxinbraak, auto-inbraak, fietsendiefstal, diefstal motorvoertuigen, zakkenrollerij en straatroof. Geweldscriminaliteit: o.m. bedreiging, mishandeling, openlijke geweldpleging, huiselijk geweld. Bij vermogenscriminaliteit is aandacht voor het eventuele georganiseerde karakter (mobiele bendes, banditisme) van belang.
effectinformatie	• Politieregistratie • Veiligheidsmonitor en andere bewonersenquêtes • Registraties Zorg- en Veiligheidshuis en (lokale) MD-interventieteams (PGA, Top X) • Meldpunt Huiselijk Geweld
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: slachtofferschap vermogensdelicten, slachtofferschap geweldsdelicten • Politieregistratie: misdrijven vermogenscriminaliteit, geweldscriminaliteit • Gemeente/Zorg- en Veiligheidshuis: PGA/Top X, 'complexe casuïstiek'
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 3: **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - veiligheidsthema 1.4: Subjectieve veiligheid	
uitleg thema	Het 'veiligheidsgevoel' van bewoners in hun eigen woonbuurt: hoe vaak voelt men zich onveilig, welk rapportcijfer geeft men de veiligheid van de buurt? Het gaat hier om het 'generieke' veiligheidsgevoel, dus niet gekoppeld aan bijvoorbeeld het uitgaansgebied of een andere locatie binnen de gemeente.
effectinformatie	• Veiligheidsmonitor • Andere bewonersenquêtes
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: rapportcijfer veiligheid van de buurt, veiligheidsgevoel in de eigen buurt, inschatting kans op slachtofferschap, vermijdingsgedrag
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.1 aanpak: Infrastructuur	
uitleg aspect	Dit eerste aspect betreft het bredere kader waarbinnen de inzet op wijkveiligheid en -leefbaarheid plaatsvindt en de belangrijke, min of meer 'generieke' bestanddelen daarvan. Denk aan wijkveiligheidsplannen, wijkleefbaarheidsteams, wijkveiligheidsnetwerken, aanspreekpunten voor burgers in de wijk. Of de slimme verbinding van de domeinen 'veiligheid', 'sociaal' en 'ruimte' op wijkniveau onder regie van wijkmanagement. Het participeren van OOV in vaste wijkoverleggen. Het opbouwen van een informatiepositie over het veiligheids- en leefbaarheidsbeeld van wijken. Buurt- en wijkplatforms en melddesks voor bewoners.
rol gemeente	• Effectieve wijkinfrastructuur van professionals in stand houden, met accurate verbindingen tussen leefbaarheid, veiligheid en 'sociaal domein' (complexe casuïstiek/sociale wijkteams) • Veiligheids- en leefbaarheidsproblematiek *dicht bij de burger*, samen met de burger en professionals aanpakken • Aanwezigheid en aanspreekbaarheid lokaal bestuur in wijken en buurten organiseren
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen OOV, VTH, Wijkgericht werken, Openbare Ruimte • *extern:* politie, welzijnsinstellingen, woningcorporaties, zelforganisaties, bewoners
wet- en regelgeving	
aanpak, maatregelen	• Opstellen van en sturen op integrale wijkveiligheidsplannen • Wijkmanagement als verbinding tussen de domeinen 'veiligheid', 'sociaal' en 'ruimte' op wijkniveau • Platforms voor periodieke afstemming met wijk- en buurtbewoners inrichten ('werkgroepen veiligheid', 'leefbaarheidskringen') • Loketfuncties (melddesks) inrichten in wijken en buurten of op gemeentelijk niveau
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• *'Werk aan de wijk'* van het Sociaal Cultureel Planbureau • LPB, platform voor wijkgericht werken (www.lpb.nl) • Webdossier *Veiligheidsbeleving* CCV
belangrijke ontwikkelingen	• Groeiende aandacht voor 'herstel' van wijkgericht werken rond veiligheid en leefbaarheid, in wisselwerking met wijkteams vanuit het sociaal domein; deze teams kennen een andere taakstelling en dynamiek dan de 'klassieke' structuren rond wijkveiligheid en -leefbaarheid en kunnen die niet geheel vervangen

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.2 aanpak: Investeren in fysieke kwaliteit	
uitleg aspect	Inrichting, beheer, onderhoud van de openbare ruimte, specifiek (1) de aanpak van verloedering zoals zwerfvuil, graffiti en vernielingen en (2) de verbetering van fysieke elementen in de wijk zoals groen, speeltuinen, kwaliteit van verlichting e.d.
rol gemeente	• Verantwoordelijk voor de kwaliteit en veiligheid van de lokale gemeenschap • Aanpak op korte en lange termijn, in afstemming en samenwerking met bewoners, ondernemers, particuliere uitvoeringspartners • Koppeling met Omgevingswet en omgevingsveiligheid, klimaatadaptatie
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Stadsbeheer/Beheer & onderhoud, RO, VTH • *extern:* omgevingsdienst, woningcorporaties, bewonersorganisaties, ondernemersorganisaties, Veiligheidsregio
wet- en regelgeving	

aanpak, maatregelen	• Situationele preventiemaatregelen/'veilig ontwerp' • Buurtschouw met bewoners • Schadeverhaal daders • Consequent toezicht en handhaving op 'kleine ergernissen' • Aanpak/onderhoud van 'enge plekken' in wijken en buurten (dmv verlichting, snoeien e.d.)
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW), onderdeel Openbare ruimte (www.politiekeurmerk.nl) • Veiligheidseffectrapportage (VER) • CPTED: Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED)
belangrijke ontwikkelingen	• Groeiend belang van veilig ontwerp, o.m. door vergrijzing • Doorontwikkeling methodieken zoals de Veiligheidseffectrapportage/VER (-in 2020 verschijnt de '3.0'-versie) • Onderkenning en benutting oog & oor-functie medewerkers beheer, o.m. in het kader van ondermijningsaanpak • Omgevingswet (2022) • Wisselwerking met belang van én risico's rond energietransitie (o.m. buurtbatterijen, zonnepanelen, waterstof)

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.3 aanpak: Investeren in sociale kwaliteit	
uitleg aspect	De inzet op sociale netwerken en veerkracht van wijken en buurten en meer specifiek de inzet op complexe casuïstiek (problematische huishoudens), overlast van personen met verward gedrag, alcohol en drugs, woonoverlast.
rol gemeente	• Regie- en trekkersrol ten aanzien van verschillende aspecten van sociale kwaliteit en problematiek van wijken en buurten • Regievoering zorg- en hulpverlening rond 'complexe casuïstiek' (o.a. meervoudige probleemgezinnen/MPG, verwarde personen) met specifieke aandacht voor opschaling naar gespecialiseerde zorg; effectieve inzet en positionering sociale wijkteams • Regievoering op verbindingen tussen casusgerichte aanpak en bredere (integrale) buurt- en wijkaanpak
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Welzijn, Zorg, OOV, VTH, Wijkgericht werken • *extern:* welzijns- en zorginstellingen (waaronder GGZ, verslavingszorg, Veilig Thuis), politie, OM, Zorg- en Veiligheidshuis, woningcorporaties, bewoners, wijkteams
wet- en regelgeving	• Wet aanpak woonoverlast • Wet Damocles/Opiumwet 13b • Wet Victoria/Gemeentewet 174a • Wet verplichte ggz (Wvggz) • Wet zorg en dwang Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) • Jeugdwet • Wet Publieke Gezondheidszorg • Wetsvoorstel 'Wet regulering prostitutie en aanpak misstanden seksbranche' (aangehouden door de Eerste Kamer in afwachting van de 'Wet regulering sekswerk die naar verwachting eind 2020/begin 2021 bij de Tweede Kamer wordt ingediend) • Wet MBVEO ('Voetbalwet')/Gemeentewet 172a/172b • Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.3 aanpak: Investeren in sociale kwaliteit	
aanpak, maatregelen	• Buurtbemiddeling • Afspraken met woningcorporaties over aanpak woonoverlast • Inzet burgemeestersbevoegdheden op basis van Wet aanpak woonoverlast • Aanpak drugsoverlast, o.m. via sluiting drugspanden (Damocles) • Sluiten overlastgevende panden (Victoria) • Casusregie, coördinatie Zorg en Veiligheid • Casusoverleg, zorgnetwerk, signaleringsoverleg • Bemoeizorgteam, Eropaf-team, ambulante GGZ • Inzet crisismaatregel • Crisisdienst/-opvang (buiten kantoortijden), passend vervoer • Escalatiemodel voor 'complexe casuïstiek' • Vormgeving en inbedding Zorg- en Veiligheidshuis • Verbindingen met aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, nazorg ex-gedetineerden (> zie thema 1.6) • Ontwikkeling PGA/persoonsgerichte aanpak, Top X • Borging GGZ-expertise en 'Zorg & veiligheid' in 1e lijn/sociale wijkteams • Maatschappelijke opvang/beschermd wonen • Screening en toetsing bewoners • Aanpak fraude met sociale voorzieningen en (zorg)budgetten
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Themapagina VNG *'Zorg en Veiligheid'*: https://vng.nl/rubrieken/zorg-en-veiligheid • CCV-certificaat *Veiligheid en zorg* https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheid-en-zorg/ccv-certificaat-veiligheid-en-zorg/ • Themawebsite www.zorgenveiligheidshuizen.nl • Webdossier *Veiligheid en Zorg* CCV • https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheid-en-zorg/ • AVE/Aanpak Voorkomen Escalatie https://vng.nl/artikelen/webinars-zorg-veiligheid • Themawebsite *Woonoverlast* CCV: www.hetccv-woonoverlast.nl • Webdossier *Veiligheidsbeleving* CCV https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/ • www.platformwoonoverlast.nl • Webdossier *Buurtbemiddeling* CCV https://hetccv.nl/onderwerpen/buurtbemiddeling/
belangrijke ontwikkelingen	• Doorontwikkeling aanpak complexe casuïstiek • Oog voor grenzen aan het draagkracht van de wijk (vermaatschappelijking zorg en veiligheid) • Te verwachten werkloosheid, financiële problemen agv coronapandemie; daardoor toename woonoverlast en MP • https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2015/04/01/factsheet-wet-bijzondere-maatregelen-grootstedelijke-problematiek

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.4 aanpak: Betrekken bewoners bij veiligheid en leefbaarheid	
uitleg aspect	De focus ligt hier op *actieve* betrokkenheid van bewoners bij de aanpak van, inzet op veiligheid en leefbaarheid op wijk- en buurtniveau. Dus méér dan het geven van input voor beleids- en planvorming. Het is de uitdaging om burgers daadwerkelijk 'aan zet', 'aan het roer' te krijgen, in samenspel met professionals (co-creatie). Dit onderdeel richt zich aldus expliciet op de 'vermaatschappelijking' van het veiligheidsbeleid ofwel de verankering daarvan bij bewoners.

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.4 aanpak: Betrekken bewoners bij veiligheid en leefbaarheid	
rol gemeente	• Balans tussen enerzijds (waar nodig) het voortouw nemen bij het bewerkstelligen van bewonersparticipatie, en anderzijds (waar mogelijk) faciliterend, inspirerend richting bewoners acteren en het initiatief bij bewoners zelf laten • Randvoorwaarden voor effectieve participatie op peil houden, zoals het doorvoeren van flankerende veiligheidsmaatregelen, verbindingen met flankerend beleid, informatiepositie bewoners over bereikte veiligheidseffecten, etc. • Aansluiting op (en benutting) van de focus in het sociaal domein op zelf- en samenredzaamheid, versterking van het sociaal weefsel/sociale cohesie; dus ook: de inzet van wijkteams in dit kader effectief positioneren
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Welzijn, OOV, Wijkgericht werken, VTH, Zorg en Welzijn • *extern:* politie, woningcorporaties, bewoners, wijkteams/instellingen
wet- en regelgeving	
aanpak, maatregelen	• Burgers gericht informatie verschaffen over mogelijke vormen van participatie rond veiligheid en leefbaarheid in de eigen buurt • Faciliteren van wijk-/buurtwebsites • Verbindingen leggen tussen 'mantelzorg' en 'buurtteams', in wisselwerking met wijkmanagement en sociale wijkteams • Huisregels op gemeentesite publiceren voor opzet en beheer van WhatsApp-groepen • Stimuleren en ondersteunen 'traditionele' buurtpreventieteams • Signalering criminaliteit door burgers ondersteunen/bevorderen, bijvoorbeeld via Buurtinformatienetwerken (BIN) • Burgernet
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Webdossier *Buurtbemiddeling* CCV • *Veilige Buurten Aanpak* CCV • www.veiligheidsinitiatief.nl (> veiligheidsinitiatieven van burgers) • www.burgernet.nl • Instrumenten/werkwijzen zoals 'Buurt bestuurt', 'Buurtsignaal' • WhatsApp Buurtpreventie Nederland en België (www.wabp.nl) • www.werkaandewijk.nl • centrumfiets
belangrijke ontwikkelingen	• Generieke bestuurlijke focus op *actieve* burgerparticipatie, in veiligheidsbeleid maar ook in ander (gemeentelijk) beleid zoals sociaal domein-beleid (> opdracht aan sociale wijkteams om zelfredzaamheid en samenredzaamheid burgers te bevorderen); NB: 'van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie'; dit biedt prima kansen voor versterking van het participatie-element in veiligheidsbeleid • Omgevingswet (2022) • Verbod F3 vuurwerk

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.5 aanpak: Toezicht en handhaving	
uitleg aspect	• Gemeentelijk toezicht en handhaving in de openbare ruimte in woon-, buiten- en centrumgebied, gericht op woonoverlast, jeugdoverlast, kleine overtredingen ('kleine ergernissen') zoals verkeerd parkeren en het verkeerd aanbieden van huisvuil (APV).
rol gemeente	• Bewerkstelligen dat er op plekken waar nodig en met de intensiteit die nodig is, aanvullend toezicht in de openbare ruimte is, naast onder meer het politietoezicht en 'sociale controle' door bewoners • Afwegingen maken welke vorm van toezicht passend is (technisch, fysiek) • Bewerkstelligen dat de verschillende vormen van toezicht elkaar versterken, in een goede balans staan • Beleidskader formuleren (veelal het integrale handhavingsbeleid of -programma) dat in een effectieve verbinding staat met het IVP (in het bijzonder wat betreft de inhoudelijke speerpunten) • Optimale benutting, eventuele doorontwikkeling van de specifieke kwaliteiten van gemeentelijke handhavers (inclusief aspecten als gastheerschap, balans preventie/repressie, 'wijknetwerker')
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen OOV, VTH, Wijkgericht werken, Zorg en Welzijn, Horeca- en Evenementenbeleid, Openbare ruimte • *extern:* politie, Openbaar Ministerie, LSI, woningcorporaties, ondernemers, bewonersorganisaties, buurgemeenten (bij samenwerking m.b.t. inzet BOA's)
wet- en regelgeving	• APV • Afvalstoffenverordening (Asv) • Wet bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte (= onderdeel van de Gemeentewet) • Wet Administratiefrechtelijke Handhaving Verkeersvoorschriften (WAHV/'Wet Mulder') • Besluit OM-afdoening • Strafrecht (257ba Sv) (Bestuurlijke strafbeschikking) • Artikel 151c Gemeentewet i.v.m. cameratoezicht • Boa circulaire
aanpak, maatregelen	• Inpassen BOA's in het bredere wijkgericht werken – wijk-BOA's, BOA's als netwerkers • Ontwikkelen 'gastheerschap' van BOA's, mede irt tot bijv. toerisme-, centrum- en evenementenbeleid gemeente • Inzet BOA's voor de prioriteiten in het IVP, zowel uitvoerend (aanpak overlast, ondersteuning burgerparticipatie) als signalerend (voor bijv. aanpak ondermijnende criminaliteit) • Focus op 'oplossen vóór het boekje' (waarschuwen ipv verbaliseren, inzet communicatieve vaardigheden) • Samenwerking en taakverdeling gemeentelijke handhavers en politie borgen in handhavingsarrangement • Aanpak sociale fraude
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Webdossier Buitengewoon Opsporingsambtenaar (boa) CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/buitengewoon-opsporingsambtenaar-boa/ • Webdossier Naleving, toezicht en handhaving CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/naleving-toezicht-en-handhaving/ • Webdossier Cameratoezicht CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/camera-toezicht/ • Stijlwijzer Handhaving CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/buitengewoon-opsporingsambtenaar/stijlwijzer-handhaving/ • Interventiekompas CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/naleving-toezicht-en-handhaving/interventiekompas/ • Regiemodel Slim samen toezien CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/hic-preventiewijzer/regiemodel-slim-samen-toezien/ • https://vng.nl/naleving/multidisciplinair-handhaven

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.5 aanpak: Toezicht en handhaving	
belangrijke ontwikkelingen	• Bestuurlijk streven naar volwaardige gemeentelijke handhavers die een majeure bijdrage kunnen leveren aan gemeentelijk veiligheidsbeleid én ander gemeentelijk beleid • Kwaliteitsimpulsen personeel & organisatie: beleid en management, kennis en vaardigheden, geweldsbevoegdheden, faciliteiten/randvoorwaarden • Op veel plekken: verbeterende samenwerking tussen gemeentelijke handhavers en politie • Intergemeentelijke samenwerkingsvormen met betrekking tot inzet BOA's • Fraude met sociale voorzieningen en (zorgbudgetten)

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.6 aanpak: Aanpak van specifieke criminaliteitsfenomenen	
uitleg aspect	De gerichte inzet op afzonderlijke/specifieke criminaliteitsproblemen/-items in de alledaagse vindt- en leefomgeving van bewoners, eventueel in aanvulling op/wisselwerking met een integrale wijkaanpak. Deze aanpak van vormen van criminaliteit vindt vaak op het niveau van de gemeente plaats. Voorbeelden zijn een stedelijke aanpak van woninginbraak (High Impact Crimes), huiselijk geweld.
rol gemeente	• Regievoering integrale aanpak specifieke vormen van criminaliteit (zoals woninginbraak, auto-inbraak, overvallen, huiselijk geweld) • In dat kader *balans* en *samenhang* vormgeven en borgen op de dimensies preventie/repressie, gebiedsgericht/themagericht/persoonsgericht, lokaal/bovenlokaal, publiek/privaat • Benodigde verbindingen met flankerend beleid • Regievoering PGA
partners in de aanpak	• *intern:* OOV, VTH, Zorg, Welzijn, Wonen, Openbare Ruimte, Wijkgericht werken • *extern:* Politie, OM, zorg- en welzijnsinstellingen, woningcorporaties, Zorg- en Veiligheidshuis, bewoners(platforms), ondernemers, VVE's
wet- en regelgeving	• Wet Tijdelijk Huisverbod • Bouwbesluit • APV
aanpak, maatregelen	• PGA daders/veelplegers ('Top X', Zorg- en Veiligheidshuis) • Nazorg ex-gedetineerden • Buurtpreventievormen (waaronder WhatsApp-groepen) • Preventievoorlichting aan doelgroepen • Integrale hotspotaanpak met o.a. omgevingsgerichte maatregelen op basis van schouwronde, preventieve surveillance. • Helingaanpak: Digitaal Opkopersregister (DOR) en Digitaal Opkopersloket (DOL) • Specifiek woninginbraak: Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW), voorlichting aan slachtoffers en buren ('besmettingsbrieven', tent in de buurt), donkere dagen-campagne, prestatieafspraken met woningcorporaties, overheidscampagne maak'tzeniettemakkelijk.nl, strafbaar stellen van in bezit zijn inbrekerswerktuig (APV) • CPTED: Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED), Veiligheidseffectrapportage (VER) • Inzet huisverbod • Implementatie meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling • MDA++: specialistische, multi-sectorale multidisciplinaire aanpak bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Veiligheidsveld 1: Veilige woon- en leefomgeving - aspect 1.6 aanpak: Aanpak van specifieke criminaliteitsfenomenen	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Webdossier *Heling* CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/heling/ • Webdossier *Aanpak Overvallen* CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/aanpak-overvallen/ • Webdossier *High Impact Crimes* CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/high-impact-crimes/ • Webdossier *Woninginbraak* CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/woninginbraak/ • Webdossier *Autokraak* CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/autokraak/ • Webdossier *Senioren en Veiligheid* CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/senioren-en-veiligheid/ • Webdossier *Straatroof* CCV: https://hetccv.nl/onderwerpen/straatroof/ • www.politiekeurmerk.nl • Themawebsite www.zorgenveiligheidshuizen.nl • Barrièremodel *Mobiele bendes* + Interventiematrix, CCV: https://www.barrieremodellen.nl/ (inloggen verplicht)
belangrijke ontwikkelingen	• Doorontwikkeling aanpak complexe casuïstiek, incl. verbindingen met PGA/'Top X' en nazorg ex-gedetineerden • Groeiend belang van/beroep op maatschappelijke awareness en weerbaarheid • Verschuiving naar criminaliteit via het internet

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.1: Veilig winkelgebied	
uitleg thema	In winkelgebied kunnen zich verschillende vormen van onveiligheid voordoen. Het gaat bijvoorbeeld om winkeldiefstal, zakkenrollerij en overvallen maar ook om jongerenoverlast, vernielingen, fietsen en bromfietsen in voetgangersgebied en de mate van brandveiligheid van de winkelpanden. Daarnaast kunnen zwerfvuil en andere tekenen van verloedering tot subjectieve onveiligheid leiden.
rol gemeente	• Aanpak van en/of regievoering rond criminaliteit en overlast in de openbare ruimte • Stimuleren en faciliteren dat ondernemers aan actieve rol daarbij hebben (ondernemersinitiatief, publiek-private samenwerking) via bijvoorbeeld het Keurmerk Veilig Ondernemen-winkelgebied/KVO-w • Ondernemers wijzen op info/tools voor ondernemers op de website veiligondernemenbeginhier.nl van het CCV
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Economie, Beheer & Onderhoud/Stadsbeheer, 'city management', OOV, VTH • *extern:* ondernemers(verenigingen), Kamer van Koophandel, politie en brandweer/Veiligheidsregio, MKB, RIEC's, regionale Platforms Veilig Ondernemen (PVO), woningcorporaties (bij complexen met combinatie van woon, werk, winkel-functies)
wet- en regelgeving	
aanpak, maatregelen	*Generiek:* • Faciliteren van PPS-instrumenten zoals KVO-w • Ondernemers wijzen op info/tools voor ondernemers op website CCV • Bevorderen actieve deelname van ondernemers • Digitaal opkopers register (DOR) in het kader van aanpak heling *Specifiek:* • Toezicht in winkelgebied (fysiek toezicht, cameratoezicht) • Beveiligingsmaatregelen parkeergarages, geparkeerde auto's, fietsenstallingen, e.d. • Collectief winkelverbod • Voorkoming/aanpak leegstand winkelpanden • Beperken straatparkeren, verkeersluw maken winkelgebied • Verlichting, 'veilig ontwerp' en andere fysieke maatregelen (ook: toegankelijkheid voor senioren van winkelgebied) • Situationele preventie van vernieling ('hufterproof' straatmeubilair) • Preventie van overvallen via maatregelen binnen bedrijfspanden • Flankerend c.q. als 'onderdeel van': investeren in economische kwaliteit en uitstraling van winkelgebied • Cameratoezicht (Live-view) • Instelling vergunningstelsel in de APV
effectinformatie	• Politieregistratie • Meldpunt 'veiligheid/leefbaarheid' (van gemeente) • Veiligheidsmonitor en andere bewonersenquêtes • Eventuele ondernemersenquêtes ('binnenstadsmonitor' e.d.) • Veilig Ondernemen in Beeld (VOiB): criminaliteitscijfers planmatige winkelgebieden, stad- en dorpscentra in Nederland (op te vragen bij Platform Veilig Ondernemen)
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: veiligheidsgevoel in centrumgebied woonplaats, veiligheidsgevoel in winkelgebied/winkelcentrum • Politieregistratie: Incidenten/aangiften winkeldiefstal en inbraak winkel (VNG/INP ...)

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.1: Veilig winkelgebied	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Themasite *Keurmerk Veilig Ondernemen* CCV: *https://hetccv.nl/keurmerken/expert/keurmerk-veilig-ondernemen/* • Procesondersteuning KVO door CCV • Publiek-private samenwerking en platform Veilig Ondernemen: *https://hetccv.nl/onderwerpen/platform-veilig-ondernemen/samen-wijzer/instrumenten/* • *Collectief winkelverbod* CCV *https://hetccv.nl/onderwerpen/aanpak-veilig-winkelgebied/maatregelen/collectief-winkelverbod/* • *www.deweekvandeveiligheid.nl* • Handreiking APV en ondermijning voor gemeenten: https://vng.nl/nieuws/handreiking-apv-en-ondermijning-voor-gemeenten • https://hetccv.nl/onderwerpen/heling/digitaal-opkopers-register-dor/
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime Veiligheidsveld 2: **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs, **3.4**: veilig in en om de school Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid, **4.2**: brandveiligheid

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.2: Veilige bedrijventerreinen	
uitleg thema	Onveiligheid op bedrijventerreinen kent zowel sociale als fysieke aspecten: bedrijfsinbraak, diefstal, overvallen en vernieling aan de ene kant en aan de andere kant inrichting en onderhoud van de terreinen, verkeersveiligheid en brandveiligheid. Ook kunnen zich illegale bewoning en drugsdelicten als hennepplantages voordoen (NB: 'externe veiligheid' ofwel veiligheid rond inrichtingen waarin gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt, is onderdeel van veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid).
rol gemeente	• Aanpak van en/of regievoering rond criminaliteit en overlast in de openbare ruimte op bedrijventerreinen • Stimuleren en faciliteren dat ondernemers aan actieve rol daarbij hebben (ondernemersinitiatief, publiek-private samenwerking) via bijvoorbeeld het Keurmerk Veilig Ondernemen-bedrijventerrein/KVO-b
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Economie, Beheer & Onderhoud/Stadsbeheer, OOV, VTH • *extern:* ondernemers(verenigingen), Kamer van Koophandel, politie en brandweer/Veiligheidsregio, MKB, RIEC's regionale Platforms Veilig Ondernemen (PVO)
wet- en regelgeving	

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.2: Veilige bedrijventerreinen	
aanpak, maatregelen	*Generiek:* • Faciliteren van PPS-instrumenten zoals KVO-b • Ondernemers wijzen op info/tools voor ondernemers op website CCV • Bevorderen actieve (financiële) deelname van ondernemers • Digitaal opkopers register (DOR) in het kader van aanpak heling *Specifiek:* • Stimuleren/faciliteren van vormen van parkmanagement • Stimuleren/faciliteren van vormen van collectieve beveiliging (Stichting Beveiliging Bedrijventerreinen) • Ondersteunen KVO-trajecten bedrijven door bijv. het secretariaat daarvan te voeren • Fysiek onderhoud/beheer in openbare ruimte van bedrijventerreinen • Inzet van vormen van technisch toezicht (camera's, kentekenregistratie) • In ontwerpfase: rekening houden met vereisten 'veilig ontwerp' • Maatregelen met betrekking tot verkeersveiligheid • Preventie van overvallen via maatregelen in en om bedrijfspanden • Aanpak van/controles op illegale bewoning c.q. vormen van oneigenlijk gebruik • Flankerend c.q. als 'onderdeel van': investeren in economische kwaliteit en uitstraling van bedrijventerreinen • Cameratoezicht (PPS) • Bedrijven Investeringszones (BIZ) • Instelling vergunningstelsel in de APV • Inzetten campagne Meld Misdaad Anoniem
effectinformatie	• Politieregistratie (aantallen meldingen/incidenten) • Meldpunt 'veiligheid/leefbaarheid' (van gemeente) • Ondernemersenquêtes • M-meldingen • Onderzoeken vastgoed met een luchtje en blackbox over opslagunits
effectindicatoren	• Politieregistratie: incidenten diefstal/inbraak in bedrijven en kantoren (VNG/INP), incidenten overvallen (VNG/INP)
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Themasite *Keurmerk Veilig Ondernemen* CCV: https://hetccv.nl/keurmerken/expert/keurmerk-veilig-ondernemen/ • Procesondersteuning KVO door MKB-Nederland • www.deweekvandeveiligheid.nl • Keurmerk Veilig Ondernemen-bedrijventerreinen (KVO-b): https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/wat-is-het-probleem/veilig-ondernemen/bedrijventerreinen/ • Task force mobiel banditisme: https://hetccv.nl/onderwerpen/mobiele-bendes/taskforce-mobiel-banditisme/ • www.slimbekeken.nu • Handreiking APV en ondermijning voor gemeenten https://vng.nl/nieuws/handreiking-apv-en-ondermijning-voor-gemeenten • Meldmisdaadanoniem.nl • https://hetccv.nl/onderwerpen/heling/digitaal-opkopers-register-dor/
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.4**: veilige evenementen Veiligheidsveld 3: **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid, **4.2**: brandveiligheid, **4.3**: externe veiligheid, **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.3: Veilig uitgaan	
uitleg thema	Uitgaansvoorzieningen hebben enerzijds een positief effect op de veiligheid: het culturele en sociale klimaat varen er wel bij. Ook zijn er economische voordelen. Maar er kunnen zich ook veiligheidsproblemen rond uitgaansvoorzieningen voordoen, zoals geweld, overlast en vernielingen (eventueel vernielingen rond de zgn. (s)looproutes).
rol gemeente	• Aanpak van en/of regievoering rond geweld, vernieling, overlast en andere vormen van onveiligheid/criminaliteit in het uitgaansgebied • Stimuleren en faciliteren dat de horecaondernemers een actieve rol daarbij hebben (ondernemersinitiatief, publiek-private samenwerking) • Samenhang met aanpak overmatig alcoholgebruik gestalte geven (onder meer via implementatie Drank- en Horecawet, bijv. wat betreft het onderdeel voorkoming verkoop alcohol aan minderjarigen) en dronkenschap/doorschenken) • NB: handhaving brandveiligheid van de horeca is onderdeel van thema 4.2
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Horecabeleid, Economie, Toerisme/Recreatie, Beheer & Onderhoud/Stadsbeheer, OOV, VTH • *extern:* horecaondernemers(verenigingen), bewoners, Koninklijke Horeca Nederland (lokale afdeling), politie, Openbaar Ministerie, brandweer/Veiligheidsregio, *City management*
wet- en regelgeving	• APV • Gemeentewet artikel 151b (preventief fouilleren) • Gemeentewet artikel 151c (cameratoezicht) • Gemeentewet artikelen 172a en b ('Voetbalwet'/bevelen bestrijding ernstige overlast) • Drank en Horecawet (DHW) • Wet middelenonderzoek geweldplegers
aanpak, maatregelen	*Generiek:* • Kader voor PPS-Samenwerking implementeren en regisseren, bijvoorbeeld Convenant Veilig Uitgaan en Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan *Specifiek:* • Toezicht in openbare ruimte uitgaansgebied (fysiek toezicht, cameratoezicht) • Controle en handhaving DHW, nalevingsonderzoeken • Inzet alcohol- en drugsonderzoek bij geweld (Wet middelenonderzoek geweldplegers) • Exploitatievergunning • Preventief fouilleren (wapens) • Gebiedsverbod ('Voetbalwet'), APV of art. 172, 3e lid Gemeentewet • Collectieve horecaontzegging • Deurbeleid • Sluitingstijdenbeleid / Cool down-uur • 'Zachtere' beïnvloeding uitgaanspubliek via omgeving-/inrichtingsfactoren ('nudging') • Horecatelefoon • Aanpak seksuele intimidatie
effectinformatie	• Politieregistratie • Meldpunt 'veiligheid/leefbaarheid' (van gemeente) • Veiligheidsmonitor • Enquêtes onder uitgaanspubliek en ondernemers

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.3: Veilig uitgaan	
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: veiligheidsgevoel rondom uitgaansgelegenheden woonplaats, veiligheidsgevoel in centrumgebied woonplaats, hinder van horecagelegenheden zoals cafés, restaurants of snackbars • Politieregistratie: Incidenten overlast horeca (VNG/INP ...) • Incidenten geweld tijdens uitgaansuren in uitgaansgebied (specifieke bevraging politie) • Aanpak 'slooproutes': monitoren en aanpak overlast /vernielingen 'stappers', in afstemming met vervoerders, omwonenden, politie.
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Bedrijfsoverval https://hetccv.nl/onderwerpen/aanpak-overvallen/bedrijfsoverval/ • Roadshow laat je niet overvallen: https://hetccv.nl/advies-en-training/ccv-academie/roadshow-laat-je-niet-overvallen/ • Webdossier Veilig uitgaansgebied CCV, met *Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan*, *Keuzewijzer veilig uitgaan*, CHO, e-learnings en trainingen: https://hetccv.nl/onderwerpen/veilig-uitgaansgebied/
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid, **4.2**: brandveiligheid, **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: Veilige Publieke Taak, **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit
belangrijke ontwikkelingen	• Drank en Horecawet (DHW): deze wordt aangepast waarbij weder-verstrekking strafbaar wordt voor meerderjarige en prijsacties aan banden worden gelegd. • Wetsvoorstel seksuele misdrijven: (non)-verbale en fysieke seksuele intimidatie in de openbare ruimte, en daarmee in het gehele uitgaansleven, wordt mogelijk strafbaar (2022) • Opiumwet: recreatief gebruik van lachgas wordt strafbaar. • Preventief toezicht in uitgaansleven: minder politie, steeds meer particuliere beveiliging / jongerenwerk • Mogelijk meer overlast door verbod op rookruimtes in de horeca (per 1 april 2020)

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.4: Veilige evenementen	
uitleg thema	Evenementen, zeker de grootschalige, kunnen behoorlijke veiligheidsrisico's opleveren. Het is aan de organisator voorwaarden voor de veiligheid te realiseren en aan de gemeenten om de juiste voorwaarden te stellen en die te handhaven. De risico's zijn met name gelegen in geweld, overlast, vernieling, brandveiligheid en crisisbeheersing. Daarnaast er mogelijke dwarsverbanden met externe veiligheid (evenementenlocaties nabij EV-inrichtingen) en aanpak georganiseerde criminaliteit.
rol gemeente	• Verantwoordelijk voor Openbare orde; uit dien hoofde bewaken van randvoorwaarden/effecten voor omwonenden • Balans economisch belang en veiligheidsbelang bepalen en vormgeven • Aanspreken evenementenmaker op zijn verantwoordelijkheid voor de veiligheid van het evenement • Formuleren (flankerend!) algemeen evenementenbeleid (vanuit invalshoeken economie, *citybranding*, welzijn, cultuur, toerisme) • Formuleren uitvoeringsregels evenementenbeleid, o.m. ten aanzien vergunningverlening, veiligheidsplannen, typen veiligheidsmaatregelen • Bewaken doorvoering/handhaving uitvoeringsregels • Regie op de (tijdige) afstemming met hulpdiensten • Inrichten 'intern' systeem van procesbewaking en -afstemming met betrekking tot evenementenprocedures • Aanpak drugs op evenementen (vergunningverlening, toezicht en handhaving)
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Economie, Toerisme/Recreatie, Evenementenbeleid, Beheer & Onderhoud/Stadsbeheer, OOV, VTH • *extern:* evenementenmaker(s), bewoners, politie, brandweer/Veiligheidsregio, *City management/City Promotion*
wet- en regelgeving	• APV
aanpak, maatregelen	*Generiek:* • Inrichten 'systeem' van (kritische) vergunningverlening, inclusief afstemmingsprincipes • Evenementencoördinatie en -overleg • Locatieprofielen • Kalenderoverleg *Specifiek:* • Veiligheidsplan organisator (inclusief beveiligingsmaatregelen) • Crowdmanagement • Evenementenglas • Evenementenbier • Convenant • Preventieve dwangsom (jegens potentiële overlastveroorzakers) • Gebiedsverboden ('Voetbalwet') • DHW • Aanpak drugs (Opiumwet)
effectinformatie	• Politieregistratie • Bewonersenquêtes
effectindicatoren	• Politieregistratie: incidenten overlast evenementen' (VNG/INP ...)
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Handreiking Evenementenveiligheid; 5 delen (www.ifv.nl) • Kaders van Veiligheidsregio's voor evenementenveiligheid (www.ifv.nl) • Rapport Inspectie Justitie en Veiligheid en Inspectie Gezondheidszorg: *Meer aandacht nodig voor veiligheid en gezondheidsbescherming bij publieksevenementen* (www.ifv.nl) • Handreiking aanpak alcohol en drugs bij evenementen (Trimbos): Handreiking aanpak alcohol en drugs bij evenementen (Trimbos)

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.4: Veilige evenementen	
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid, **4.2**: brandveiligheid, **4.3**: externe veiligheid, **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: Veilige Publieke Taak, **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.5: Veilig toerisme	
uitleg thema	Dit thema heeft betrekking op de onveiligheid die zich kan voordoen in en rond recreatiegebieden zoals strand- en duingebied, natuurgebieden, recreatieplassen en op en rond toeristische verblijfslocaties zoals campings, bungalowparken en jachthavens. De risico's betreffen bijvoorbeeld beroving, diefstal uit/van vaartuigen, inbraak, geweld, overlast, vernieling. Ook kan het gaan om concentraties van 'minder zichtbare' vormen van criminaliteit, waarbij niet zozeer toeristen rechtstreeks het slachtoffer zijn: bepaalde locaties vormen een knooppunt van verschillende vormen van georganiseerde criminaliteit (drugsgerelateerd, heling, mensenhandel).
rol gemeente	• Aanpak van en regievoering op de veiligheid van openbare recreatiegebieden (voorkomen en terugdringen van slachtofferschap toeristen) • Stimuleren en waar nodig faciliteren dat recreatieondernemers hun eigen rol invulling geven (maatschappelijke awareness en verantwoordelijkheid) • Verbindingen leggen tussen de domeinen Economie, Ruimte, Veiligheid (invalshoek 'vitaliteit') • Alertheid op en waar nodig normalisering van situaties waarin sprake is van een 'handhavingsknelpunt' (verbindingen met ondermijningsaanpak)
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Natuur & Milieu, Economie, Toerisme/Recreatie, Beheer & Onderhoud/Stadsbeheer, OOV, VTH • *extern:* recreatieondernemers, bezoekers/toeristen, politie, brandweer/Veiligheidsregio, RUD/omgevingsdienst, *City management/City Promotion*
wet- en regelgeving	
aanpak, maatregelen	• Visie ontwikkelen ten aanzien van een *vitale* recreatiesector, met aandacht voor de veiligheidscomponent • Samen optrekken met de recreatie-ondernemers • Integrale handhavingsacties/interventieaanpak in het geval van handhavingsknelpunten • Nachtregister (evt. digitaal)
effectinformatie	• Politieregistratie • Ondermijningsbeeld RIEC • Meldpunt 'veiligheid/leefbaarheid' (gemeente) • Enquêtes onder bezoekers/toeristen
effectindicatoren	• Politieregistratie: o.a. incidenten watergerelateerde criminaliteit (VNG/INP)
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Veilige Vakantieparken: https://hetccv.nl/onderwerpen/veilige-vakantieparken/ • Tool *Aanpak ondermijning op recreatieparken:* https://www.platform31.nl/publicaties/tool-aanpak-ondermijning-vakantieparken • RIEC: Handboek Bestuurlijk Juridische instrumenten: https://www.riec.nl/maatregelen-en-documenten/handboek-bestuurlijke-aanpak-georganiseerde-criminaliteit\

Veiligheidsveld 2: Bedrijvigheid en veiligheid - veiligheidsthema 2.5: Veilig toerisme	
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime Veiligheidsveld 2: 2.1: veilig winkelgebied, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen Veiligheidsveld 3: **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid, **4.2**: brandveiligheid, **4.3**: externe veiligheid, **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit
belangrijke ontwikkelingen	• Onderkenning mogelijke handhavingsknelpunten op bepaalde recreatieparken, bijvoorbeeld gerelateert aan concentratie arbeidsmigranten/MOE-landers; ontwikkeling landelijke kaders en voorbeeldaanpakken (Noordwest-Veluwe)

Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid - veiligheidsthema 3.1: Jeugdoverlast	
uitleg thema	Dit thema heeft betrekking op overlast van jongeren, vaak in groepsverband. Het kan gaan om 'mildere' vormen van overlast maar ook om zwaardere vormen ('echte' overlastgevende groepen). Het uit zich bijvoorbeeld door geluidsoverlast, intimiderend aanwezig zijn, zwerfvuil achterlaten en soms ook om vernielingen en andere vormen van kleine criminaliteit. Kenmerkend voor de minder zware groepen is dat ze in principe goed aanspreekbaar/corrigeerbaar zijn door de omgeving. Bij de zwaardere vormen is er sprake van meer 'eigen systeem' (hiërarchie) in de groepen en zijn ze lastiger te corrigeren. Ook is er veelal (lichte) criminaliteit in het spel.
rol gemeente	• Regievoering op de aanpak jeugdgroepen, dat wil zeggen: In beeld brengen van jeugdgroepen, bepalen of en hoe jeugdgroep aangepakt wordt en jeugdgroepen aanpakken • Systeem voor/afspraken over afstemming met sleutelpartners-ketenpartners rond jeugdoverlast (op wijk- en stedelijk niveau) • Randvoorwaarden in de sfeer van preventief jongerenwerk op peil houden • Escalatieprincipes bepalen en bewaken ten aanzien van individuele (criminele) jongeren binnen groepen (complexe casuïstiek, PGA) • Dwarsverbanden vormgeven met o.m. integrale wijkaanpak, inzet sociale wijkteams en Jeugd en Gezinsteams (sociaal domein), Veilig Thuis (AMHK), aanpak veilig uitgaan, aanpak 'jeugd, alcohol en drugs' en 'veilig in en om de school'
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Jeugd en Welzijn, Zorg, Wijkgericht werken, Beheer & Onderhoud/Stadsbeheer, OOV • *extern:* instellingen, politie, Openbaar Ministerie, Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis, ouders, jongeren, omwonenden
wet- en regelgeving	• APV • Wet MBVEO ('Voetbalwet'), art. 172a/b Gemeentewet
aanpak, maatregelen	• Hotspotoverleg/jeugdgroepenoverleg • Groepsscan • Planvorming groepen samen met partners • Inzet Jeugd-BOA's, straat- en gezinscoaches, preventief jongerenwerk • Inzet gebiedsverbod, samenscholingsverbod, meldplicht, preventieve dwangsom (notoire overlastveroorzakers) • Buurtbemiddeling, jongerenbuurtbemiddeling • Buurtouders, rolmodellen • Benutting 'social media' • PlusMinMee-methode, 7 stappenmodel, ZoetZuurZoutBitter • Lachgasverbod in de APV in bepaalde gebieden (opgenomen in de model APV)
effectinformatie	• Politieregistratie • Meldpunt 'veiligheid/leefbaarheid' (van gemeente) • Veiligheidsmonitor en andere bewonersenquêtes • Registraties Zorg- en Veiligheidshuis en (lokale) MD-interventieteams • Groepsscan (aanbiedingsbrief, standaardrapportage en namenlijst)
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: overlast van rondhangende jongeren, veiligheidsgevoel op plekken waar groepen jongeren rondhangen • Politieregistratie: incidenten vandalisme/baldadigheid (VNG/INP), incidenten overlast jeugd (VNG/INP) • Gemeente/Zorg- en Veiligheidshuis: cases PGA/'Top X', 'complexe casuïstiek' • Groepsscan: aantal en kenmerken problematische jeugdgroepen

Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid - veiligheidsthema 3.1: Jeugdoverlast	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Themawebsite *Wegwijzer Jeugd en Veiligheid* CCV • Groepsscan, maakt onderdeel uit van het 7- stappenmodel Aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag. 7 stappenmodel *Aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag* zie hiervoor www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl van het CCV • Database Aanpakken Jeugdgroepen en groepsgedrag op www.wegwijzer-jeugdenveiligheid.nl • Webdossier *Wet bestrijding voetbalvandalisme en overlast CCV* • Handreiking *Aanpak verstoringen van de openbare orde CCV* • Jongerenbuurtbemiddeling • Model APV via https://www.decentraleregelgeving.nl/
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen Veiligheidsveld 3: **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs, **3.4**: veilig in en om de school Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: Veilige Publieke Taak
belangrijke ontwikkelingen	• Lachgas en corona.

Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid - veiligheidsthema 3.2: Jeugdcriminaliteit, individuele probleemjongeren	
uitleg thema	Hier staan de individuele probleemjongeren centraal. Het gaat om jongeren met problemen op meerdere leefgebieden die niet zelden ook 'veelpleger' zijn. Ze vormen mogelijk de harde kern van problematische jeugdgroepen, soms zelfs criminele jeugdgroepen. Het betreft bij uitstek zgn. 'complexe casuïstiek' die een integrale persoonsgerichte aanpak behoeven.
rol gemeente	• Regievoering op de aanpak van criminele jeugdgroepen, dat wil zeggen: informatiepositie op peil houden, zorgdragen dat er een eenduidige aanpak (Plan van aanpak) per groep wordt bepaald en uitgevoerd, monitoring aanpak en effect • Regievoering persoonsgerichte aanpak (PGA/'Top X') van individuele probleemjongeren; 'systeembenadering' bevorderen; borgen effectieve wisselwerking eerste lijn (sociale wijkteams, Jeugd en Gezinsteams) en escalatieniveaus • Sturing op de effectiviteit van ketens en van de wisselwerking daartussen (regie op Zorg- en Veiligheidshuis) • Dwarsverbanden vormgeven met o.m. integrale wijkaanpak, aanpak jeugdoverlast en aanpak georganiseerde criminaliteit
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Jeugd en Welzijn, Zorg, Wijkgericht werken, OOV, VTH • *extern:* instellingen, politie, Openbaar Ministerie, Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis, ouders, jongeren
wet- en regelgeving	• Jeugdwet • Wet MBVEO ('Voetbalwet')

Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid - veiligheidsthema 3.2: Jeugdcriminaliteit, individuele probleemjongeren	
aanpak, maatregelen	• Netwerkcoördinator Jeugd (- verbinder Zorg en Veiligheid) • PGA: systeembenadering problematische jongeren, met aandacht voor gezins-/thuissituatie, school en werk, vrienden, etc. • Vormgeving en inbedding Zorg- en Veiligheidshuis • Verbinding met Veilig Thuis • Ontwikkeling expertise 'Licht Verstandelijke Beperkt' (LVB), integreren in aanpak • Effectieve vormgeving eerste lijn: wijkteams, Jeugd en Gezinsteams, gezins- en straatcoaches, jeugd-BOA's • Escalatiesystematiek Zorg en Veiligheid • PlusMinMee-methode, 7 stappenmodel, ZoetZuurZoutBitter
effectinformatie	• Politieregistratie (incidenten veelplegersdelicten, recidivegegevens) • Registraties Zorg- en Veiligheidshuis en (lokale) MD-interventieteams • Groepsscan
effectindicatoren	• Politieregistratie: incidenten 'veelplegersdelicten', aantal jeugdige verdachten (VNG/INP ...) • Gemeente/ Zorg- en Veiligheidshuis: cases PGA/'Top X', 'complexe casuïstiek' • Groepsscan: criminele jongeren binnen problematische jeugdgroepen
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Groepsscan-methodiek politie • Themawebsite *Wegwijzer Jeugd en Veiligheid CCV* • 7 stappenmodel *Aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag* • *Handreiking uitwisselen gegevens*
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: Veilige Publieke Taak
belangrijke ontwikkelingen	• Wapenbezit onder jongeren, landelijk actieplan om dit aan te pakken.

Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid - veiligheidsthema 3.3: Jeugd, alcohol en drugs	
uitleg thema	Verschijnselen die binnen dit thema vallen zijn de overlast van alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en bijvoorbeeld in het uitgaansgebied/-gelegenheden. Het drank- en drugsgebruik kan in verband staan met geweld, vernielingen, geluidsoverlast. De beheersing daarvan is een belangrijke opgave van de gemeente. Een ander onveiligheidsaspect speelt daarbij ook een belangrijke rol: de gezondheidsrisico's van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik.
rol gemeente	• Regievoering op aanpak en voorkoming van overmatig alcohol- en drugsgebruik en de negatieve veiligheidsgevolgen daarvan (overlast, geweld, vernieling, …) • Verbindingen aanbrengen tussen enerzijds repressie/voorkoming van geweld en overlast (via maatregelen in uitgaansgebied bijvoorbeeld) en anderzijds de voorkoming van overmatig alcohol- en drugsgebruik (bijvoorbeeld via inperking aanbod en handhaving daarvan, in combinatie met voorlichting) • Verbindingen aanbrengen met aanpak van 'complexe casuïstiek' (zorg en veiligheid), drank- en horecabeleid, uitgaansbeleid, evenementenbeleid, 'paracommercie'-beleid, coffeeshopbeleid

Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid - veiligheidsthema 3.3: Jeugd, alcohol en drugs	
partners in de aanpak	• intern: afdelingen Jeugd en Welzijn, Zorg/Gezondheid, Horeca/Recreatie, VTH, OOV • extern: instellingen (onderwijs, GGD, verslavingszorg), Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis, politie, horecaondernemers, evenementenmakers, supermarkten en slijterijen, sportverenigingen, politie, ouders, jongeren
wet- en regelgeving	• Drank- en Horecawet (DHW) • APV • Wet middelenonderzoek geweldplegers
aanpak, maatregelen	• Preventie- en Handhavingsplan Alcohol • Toezicht en handhaving DHW, o.m. op leeftijdsgrens verkoop alcohol • Nalevingsonderzoeken • Voorlichtingscampagnes alcohol en drugs • Convenant met sport-/voetbalverenigingen • Inzet alcohol- en drugsonderzoek bij geweld • Alcoholverbod openbare ruimte • Implementatie afstandsvereisten coffeeshops • Toezicht en handhaving 'hokken en keten' • Toezicht en handhaving coffee-, smart- en growshops • Lachgasverbod in de APV in bepaalde gebieden (opgenomen in de model APV)
effectinformatie	• Meldpunt 'veiligheid/leefbaarheid' (van gemeente) • Veiligheidsmonitor • (Jeugd)gezondheidsmonitoren (GGD) • Gegevens verslavingszorg over hulpverlening aan minderjarigen • Registraties Zorg- en Veiligheidshuis en (lokale) MD-interventieteams
effectindicatoren	• Jeugdgezondheidsmonitor: alcoholgebruik en druggebruik jongeren • Politieregistratie: incidenten alcohol- en drugsoverlast • Gemeente/ Zorg- en Veiligheidshuis/Veilig Thuis: 'complexe casuïstiek' op snijvlak zorg en veiligheid Verslavingszorg: aantal minderjarige zorgvragers
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Alcohol- en drugsonderzoek bij geweld • Handleiding 'ketenbeleid' (2010) • Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan • Dossier alcoholverbod 18-minners in de praktijk, CCV: https://www.hetccv.nl/onderwerpen/alcoholverbod-18-minners-in-de-praktijk/ • Model APV • www.trimbos.nl • App Red Alert van het Trimbos Instituut • www.stap.nl • Themawebsite *Wegwijzer Jeugd en Veiligheid CCV* • Model APV via https://www.decentraleregelgeving.nl/
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid
belangrijke ontwikkelingen	• Toename gebruik lachgas onder jongeren (voor corona), (regionale?) toename alcohol- en drugsgebruik onder jongeren tijdens corona, toename cannabis, verveling jeugd ivm coronamaatregelen

Veiligheidsveld 3: Jeugd en veiligheid - veiligheidsthema 3.4: Veilig in en om de school	
uitleg thema	Jeugd kan dader zijn en slachtoffer van onveiligheid; thuis, in de buurt, bij het stappen maar ook op school. Mogelijke veiligheidsproblemen op en rond scholen zijn o.m. (cyber)pesten, geweld, diefstal, overlast, vernielingen, drugsgebruik, verkeersonveiligheid.
rol gemeente	• Faciliteren, monitoren, evalueren en stimuleren van netwerksamenwerking onderwijsinstellingen, gemeente, politie, overige instellingen • Sturing en evaluatie mede op basis van het voor scholen (PO en VO) verplichte schoolveiligheidsplan en de jaarlijkse veiligheidsrapportage • Dwarsverbanden daarbij leggen met thema 'Gezonde school' (school als podium voor voorlichting over voeding, alcohol, drugs) en eventueel thema huiselijk geweld (school als 'vindplaats' van kindermishandeling)
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Onderwijs, Jeugd en Welzijn, Zorg/Gezondheid, OOV, Verkeer • *extern:* onderwijsinstellingen (PO en VO), politie, Halt, instellingen zorg/gezondheid, brandweer/Veiligheidsregio
wet- en regelgeving	• Wet sociale veiligheid op school • Zorgplicht sociale veiligheid leerlingen op school
aanpak, maatregelen	• Afstemming met scholen en politie over verplichte schoolveiligheidsplannen en jaarlijkse veiligheidsrapportages • Bevorderen convenantsamenwerking • School(wijk)agenten, spreekuur wijkagenten • Pestprotocollen • Binnen instellingen: zorg- en veiligheidscoördinator, multidisciplinair ondersteuningsteam, incidentregistratie, kluisjescontroles, wapendetectie, alcoholmeters (bij schoolfeesten), situationele preventiemaatregelen/'veilig ontwerp' • Lachgasverbod rond scholen in de APV (opgenomen in de model APV)
effectinformatie	• Jeugd(gezondheids)monitoren • Veiligheidsrapportages scholen
effectindicatoren	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• www.schoolenveiligheid.nl • Themawebsite *Wegwijzer Jeugd en Veiligheid CCV* • www.nji.nl • Veiligheidseffectrapportage (VER), CPTED: Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) • Cyber 24 • Model APV via https://www.decentraleregelgeving.nl/
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 4: **4.1**: verkeersveiligheid, **4.2**: brandveiligheid Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.3**: Veilige Publieke Taak
belangrijke ontwikkelingen	

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid - veiligheidsthema 4.1: Verkeersveiligheid	
uitleg thema	Verkeersveiligheid heeft betrekking op de veiligheid van verkeer voor verkeersdeelnemers in het algemeen, voor specifieke doelgroepen en in bepaalde gebieden (woongebied, scholen, winkelgebied e.d.). Deze veiligheid wordt beïnvloed door fysieke factoren (infrastructuur) en het rijgedrag van verkeersdeelnemers. Onderscheiden kunnen worden objectieve verkeersveiligheid, subjectieve verkeersveiligheid en verkeers- en parkeeroverlast.
rol gemeente	• Regievoering op en op peil houden van veiligheid op en rond het gemeentelijk wegennet (doorgaande wegen, ontsluitingswegen en wegen in verblijfsgebied) • Enerzijds via voorwaarden in de ontwerpfase, anderzijds via interventies en voorlichting in de gebruiksfase • Integrale aanpak via de 'Drie E's': *Engineering, Education, Enforcement* • Stuurinformatie voor interventies via bijvoorbeeld handhaving op peil houden en delen met handhavingspartners • Visie vastleggen in verkeers- en vervoersbeleid; maatregelen met betrekking tot verkeersveiligheid eventueel in separaat verkeersveiligheidsplan • Dwarsverbanden met beleid/voorwaarden ten aanzien van brandveiligheid en crisisbeheersing vormgeven (aanrijroutes)
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Verkeer en vervoer, RO, OOV, VTH, Wijkgericht werken, Beheer Openbare Ruimte • *extern:* politie, Openbaar Ministerie, andere wegbeheerders (rijk en provincie), Veilig Verkeer Nederland (VVN), bewoners, ondernemers(verenigingen), onderwijsinstellingen, brandweer/Veiligheidsregio
wet- en regelgeving	• Wegenverkeerswet 1994, BABW en RVV • Planwet verkeer en vervoer
aanpak, maatregelen	• Duurzaam Veilig-maatregelen zoals inrichting van 30 kilometerzones (zonering) • Inperking parkeermogelijkheden rond basisscholen • Aparte fietspaden • Shared space: door het verminderen/verwijderen van verkeersaanwijzingen actievere betrokkenheid van verkeersdeelnemers 'afdwingen' • Verkeerseducatie scholieren en senioren • Synergie integrale veiligheid en verkeersveiligheid via handhaving
effectinformatie	• Politieregistratie • Meldingen openbare ruimte (van gemeente, corporaties) • CBS-verkeersongevallencijfers • Veiligheidsmonitor • SWOV (Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid)
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: verkeersoverlast, 'te hard rijden', 'parkeerproblemen', 'agressief rijgedrag' • Politieregistratie: incidenten ongevallen dodelijke afloop, letsel, incidenten parkeerproblemen
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Kennisnetwerk strategisch plan verkeersveiligheid (www.kennisnetwerkspv.nl) • Modelaanpak Veilig Fietsen (VNG) • Webtool Aanpak veilig fietsen (www.fietsberaad.nl) • www.veiligverkeernederland.nl • www.swov.nl • www.crow.nl
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 3: **3.3**: jeugd, alcohol en drugs, **3.4**: veilig in en om de school

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid - veiligheidsthema 4.2: Brandveiligheid	
uitleg thema	Dit thema heeft enerzijds betrekking op de ontwerptechnische en gebruikstechnische brandveiligheid van gebouwen (zoals woongebouwen en gebouwen met horecabestemming) en anderzijds op voorwaarden voor effectieve repressie. Om de brandveiligheid te borgen zien gemeente en brandweer toe op proactie en preventie en geven zij voorlichting aan doelgroepen (maatschappelijke awareness en betrokkenheid). Daarnaast prepareert de brandweer zich op de bestrijding (repressie) van branden.
rol gemeente	• Regievoering op 'totaalpakket' van preventie en repressie ten aanzien van brandveiligheid • Sturing op de inzet van de Veiligheidsregio, via de gewone cyclus rond het beleidsplan Veiligheidsregio ('haalplicht') en via aanvullende arrangementen zoals een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) • Regionaal: integrale sturing op de Veiligheidsregio en andere bovenlokale uitvoeringspartners zoals de Regionale Uitvoeringsdienst en de GGD • Lokaal: integrale beleidsvoering fysieke veiligheid - verbindingen met onder meer vergunningenbeleid, toezicht- en handhavingsbeleid, omgevings- en ruimtelijk beleid • Verbinding met ontwikkelingen sociaal domein: brandveiligheidsrisico's verminderd zelfredzame huishoudens • Algemeen: focus op verminderd zelfredzame huishoudens, logieverblijven, zorginstellingen • Verbinding met ontwikkelingen sociaal domein: brandveiligheidsrisico's verminderd zelfredzame personen/huishoudens • Algemeen: focus op verminderd zelfredzame huishoudens, slaapgebouwen zoals logieverblijven, zorginstellingen
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Wonen, Bouwen, VTH, OOV • *extern:* Brandweer/Veiligheidsregio, Regionale uitvoeringsdienst (RUD), eigenaren en huurders van vergunningplichtige gebouwen
wet- en regelgeving	• Wet Veiligheidsregio´s • Activiteitenbesluit • Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen (Bbgbop) • Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo) • Woningwet • Omgevingswet (2022
aanpak, maatregelen	• Vaststellen gemeentelijke doelen brandveiligheid ('haalplicht' Veiligheidsregio en Artikel 3a Wvr) en sturen op uitvoering daarvan door de Veiligheidsregio • Ondersteunen Brandveilig leven-activiteiten brandweer (verbinding met wijkgericht werken) • Benutting wijk- en buurtinfrastructuur voor voorlichting • Lokale agendering: als lokaal regisseur het onderwerp stevig op de kaart zetten bij partners als woningcorporaties, instellingen, horecaondernemers • Programmering toezicht en handhaving • Aanpak bluswatervoorziening en bereikbaarheid • Beheer en ontsluiting gebouwdossiers • Beheer aanrijdroutes • Periodieke afstemming brandweer, politie, RO/Beheer Openbare Ruimte/ Verkeer & Vervoer over wegwerkzaamheden (wegafsluitingen)
effectinformatie	• Registratie brandweer (controles gebouwen, uitkomsten daarvan) • Registratie gemeente en RUD (vergunningen en meldingen, controles, aanschrijvingen)
effectindicatoren	• Brandweer: aantal brandmeldingen (repressie), controles gebouwen, uitkomsten daarvan (overtredingen) • Gemeente/RUD: vergunningen en meldingen, controles, aanschrijvingen en andere handhavingsacties

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid - veiligheidsthema 4.2: Brandveiligheid	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Brandweer Nederland/Projectgroep RemBrand, 'Brandveiligheid is coproductie' (mei 2015) • Brandweer Nederland/Projectteam Strategische Reis Brandweer, 'De brandweer over morgen' (maart 2010) • Evaluatiecommissie Wet Veiligheidsregio's en het stelsel van rampenbestrijding en crisisbeheersing (Commissie Hoekstra), Eindrapportage (september 2013) • Infopunt Veiligheid IFV, 'De bestuurlijke aansturing van de crisisbeheersing' • Infopunt Veiligheid IFV, 'Taak en invloed gemeenteraad op (fysieke) veiligheid' • Veiligheidsberaad, 'Bevolkingszorg op orde 2.0. Eigentijdse bevolkingszorg, volgens afspraak', (april 2014) • www.hetccv.nl/keurmerken/zakelijk/brandpreventie-kantoor-magazijn-loods-winkel/ • Keurmerk Veilig Wonen (is onder meer gericht op het gebruik van rookmelders) • Keurmerk Veilig Ondernemen • PREVAP (preventieactiviteitenplan) • www.brandweernederland.nl • www.ifv.nl • www.infopuntveiligheid.nl • www.veiligheidsberaad.nl • www.vng.nl/onderwerpenindex/veiligheid • www.brandweer.nl/ons-werk/gebiedsgerichte-opkomsttijden • www.ifv.nl/kennisplein/Documents/20200117-BRWNL-Handreiking-Bluswatervoorziening-en-Bereikbaarheid-2019.pdf
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.2**: fysieke kwaliteit Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 3: **3.4**: veilig in en om de school Veiligheidsveld 4: **4.2**: brandveiligheid, **4.3**: externe veiligheid, **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit

belangrijke ontwikkelingen	• Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (2022) en Omgevingswet (2022)
	• Energietransitie en het (groeiende) belang van aandacht voor risico's en preventie (onder meer irt buurtbatterijen, zonnepanelen, waterstof)
	• Blijvende focus op Brandveilig leven (risico's verminderd zelfredzame huishoudens) zie ook:
	  • www.ifv.nl/nieuws/Paginas/Toekomstverkenning-brandveiligheid.aspx
	  • www.ifv.nl/nieuws/Paginas/Risicogroepen-en-brandveiligheid.aspx

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid - veiligheidsthema 4.3: Externe veiligheid/Omgevingsveiligheid	
uitleg thema	Bij dit thema staan de risico's van gevaarlijke stoffen centraal. Gevaarlijke stoffen worden opgeslagen en/of bewerkt in inrichtingen en vervoerd via weg, water, spoor, lucht en buisleidingen. Te onderscheiden zijn het 'groepsrisico' (GR) en het 'plaatsgebonden risico' (PR). In beide gevallen gaat het om de 'naar buiten gerichte' (ofwel *externe*) veiligheidsrisico's van de gevaarlijke stoffen. Met de inwerkingtreding van Omgevingswet in 2022 komt de nadruk generiek te liggen op het borgen van een veilige en gezonde leefomgeving (via de lokale omgevingsvisie en omgevingsplannen). Gesproken zal dan worden van 'Omgevingsveiligheid' ipv 'Externe veiligheid'.
rol gemeente	• Visie ontwikkelen en praktisch doorvertalen van omgang met veiligheidsrisico's rond gevaarlijke stoffen (Beleidsvisie externe veiligheid) • Duurzaam samenhangend beleid voeren op kwaliteit rampenbestrijding, Ruimtelijke ordening en EV/Risico's gevaarlijke stoffen • Bij inrichtingen waarvoor gemeente bevoegd gezag is (BEVI en soms Brzo/Pbzo): vergunningverlening, toezicht en handhaving, eventueel in samenwerking met Regionale uitvoeringsdienst (RUD) • Bij *alle* inrichtingen en ten aanzien van transport gevaarlijke stoffen: doorvertaling externe veiligheidsrisico's in ruimtelijke ordening (RO); rekening daarmee houden bij RO-plannen • Opstellen verplichte ramp- en incidentbestrijdingsplannen • Risicocommunicatie met inwoners, ondernemers, instellingen • Risico-inventarisatie: aanlevering gegevens voor provinciale risicokaart • Regievoering op effectieve wisselwerking van regionale uitvoeringspartners (RUD, Veiligheidsregio), zodat je als gemeente krijgt wat je hebben wilt
partners in de aanpak	• *intern*: afdelingen Milieu, Toezicht en Handhaving, Ruimtelijke Ordening, Coördinatie rampenbestrijding/OOV • *extern:* brandweer/GHOR/Veiligheidsregio (namens de GHOR ook de 'GAGS': Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen), Regionale uitvoeringsdienst (RUD), provincie, risicobedrijven
wet- en regelgeving	• Bevi (Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen) • Revi (Regeling Externe Veiligheid Inrichtingen) • Brzo (Besluit Risico's Zware Ongevallen) • Registratiebesluit • Wet Veiligheidsregio's • Omgevingswet (2022)
aanpak, maatregelen	• Opstellen Beleidsvisie Externe veiligheid, inclusief uitvoeringsdocumenten • Bestuurlijke verantwoording bij veranderend groepsrisico • Compenserende maatregelen in de sfeer van kwaliteit rampenbestrijding, zelfredzaamheid, infrastructuur bij veranderd groepsrisico • Risicocommunicatie met bewoners/ondernemers in de directe omgeving van gevaarlijke stoffen-inrichtingen • Borging wisselwerking EV en RO binnen de gemeentelijke organisatie via vaste overleggen of andere routines • Ambtelijke (capacitaire) borging van de regie op de wisselwerking tussen RUD en Veiligheidsregio
effectinformatie	• Gemeente: bestuurlijke verantwoordingen • Brandweer/Veiligheidsregio: ramp- en incidentbestrijdingsplannen • RUD: vergunningverlening, toezicht en handhaving, overtredingen
effectindicatoren	• Gemeente/RUD: % EV-objecten waarvan de risico's geanalyseerd zijn, % actuele vergunningen BEVI en BRZO, % actuele bestemmingsplannen inclusief EV-gegevens

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid - veiligheidsthema 4.3: Externe veiligheid/Omgevingsveiligheid	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Leidraad risico-inventarisatie gevaarlijke stoffen • Safeti-NL (rekenprogramma voor kwantitatieve risicoanalyses) • Handreiking verantwoording groepsrisico (www.groepsrisico.nl) • www.relevant.nl • www.infomil.nl • www.aandeslagmetdeomgevingswet.nl/thema/externe-veiligheid/externe-veiligheid-in-omgevingsplan/aandachtsgebieden-voorschriftengebieden/ • https://www.ifv.nl/kennisplein/omgevingsrecht/publicaties/handleiding-omgevingsveiligheid-mensen-op-buitenlocaties • https://www.ifv.nl/kennisplein/omgevingsrecht/publicaties/handreiking-in-breng • https://www.ifv.nl/kennisplein/omgevingsrecht/publicaties/handreiking-bouwstenen-fysieke-veiligheid-omgevingsplan
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 4: **4.2**: brandveiligheid, **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit
belangrijke ontwikkelingen	• Omgevingswet (2022) • Verbod F3 vuurwerk

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid - veiligheidsthema 4.4: Rampenbestrijding en crisisbeheersing	
uitleg thema	De gemeente (i.e.: college van B&W) is ingevolge de Wet Veiligheidsregio's belast met de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing (art. 2) en heeft deze organisatie overgedragen aan de Veiligheidsregio (art. 10). Echter met uitzondering van het onderdeel *bevolkingszorg* (i.e. de 'gemeentelijke processen'). Dit onderdeel wordt door de gemeente zelf op peil gebracht en gehouden. De Veiligheidsregio heeft hierbij een adviserende en faciliterende rol.
rol gemeente	• Inrichten en op peil houden van de gemeentelijke kolom binnen de crisisbeheersingsorganisatie i.e. de bevolkingszorgprocessen, met als zwaartepunten crisiscommunicatie, acute bevolkingszorg, herstelzorg. • Implementatie uitgangspunten *Bevolkingszorg op Orde 2.0* daarbij, i.e.: risicogerichtheid, meer vertrouwen op improvisatievermogen, maatschappelijke potentie en vitaliteit, professionalisering. • Invulling opdrachtgeverschap Veiligheidsregio. • Bewaken/bewerkstelligen van verbinding IVP en plancyclus Veiligheidsregio. • NB: precieze inrichting/organisatie van de gemeentelijke kolom is niet overal hetzelfde.
partners in de aanpak	• *intern:* betrokken actoren in crisisbesluitvorming en -aansturing; en: alle relevante afdelingen/domeinen voor de implementatie van bevolkingszorgprocessen; • *extern:* buurgemeenten/andere gemeenten binnen de Veiligheidsregio, Veiligheidsregio, Landelijk Netwerk Bevolkingszorg (LNB)
wet- en regelgeving	• Wet Veiligheidsregio's en Besluit Veiligheidsregio's • Besluit personeel Veiligheidsregio's • Wet publieke gezondheid

Veiligheidsveld 4: Fysieke veiligheid - veiligheidsthema 4.4: Rampenbestrijding en crisisbeheersing	
aanpak, maatregelen	• Vaststellen gemeentelijke doelen crisisbeheersing ('haalplicht' Veiligheidsregio) en sturen op uitvoering daarvan door de Veiligheidsregio • Inrichten en op peil houden bevolkingszorgprocessen via planvorming, OTO (Opleiden, Trainen en Oefenen), faciliteiten (ICT, taakorganisaties), 'bemensing' van de processen • Implementatie uitgangspunten/criteria van *Bevolkingszorg op Orde 2.0*; te zetten stappen o.m.: (*) implementatie richtlijnen outcome crisiscommunicatie, acute bevolkingszorg, herstelzorg, (*) politiek-bestuurlijke discussie over risico-gerichtheid en risico-acceptatie, (*) focus op realistische en beïnvloedbare risico's, (*) toewerken naar minder 'grootschalige' preparatie en meer 'gecontroleerde' ruimte voor improvisatie, (*) inbouwen 'redzaamheid' en 'zelfredzaamheid' maatschappelijke omgeving (*) bevorderen van 'denken in crisisstructuren' - hiërarchie tijdens crisis is een andere dan die in de normale situatie • Generiek: borging van bestuurlijke en managementaandacht voor kwaliteit Bevolkingszorg
effectinformatie	• Registraties van gemeente/Veiligheidsregio van bijvoorbeeld de invulling, deelname en uitkomsten OTO • Periodiek beeld rampenbestrijding en crisisbeheersing (Inspectie Justitie en Veiligheid)
effectindicatoren	*Gemeente/Veiligheidsregio:* • Aantal bevolkingszorgprocessen waarvan de planvorming actueel is • Aantal bevolkingszorgprocessen dat jaarlijks beoefend word
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• www.ifv.nl • www.ifv.nl/kennisplein/bevolkingszorg-gemeente • www.veiligheidsberaad.nl • www.nctv.nl • Referentiekader Regionaal Crisisplan • Kwalificatiedossiers functies binnen de rampenbestrijdingsorganisatie (IFV) • Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming (NCTV) • www.inspectie-jenv.nl/Publicaties/rapporten/2020/07/02/periodiek-beeld-rampenbestrijding-en-crisisbeheersing-en-deelrapporten • Bestuurlijke netwerkkaarten
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 4: **4.2**: brandveiligheid, **4.3**: externe veiligheid
belangrijke ontwikkelingen	• Vermaatschappelijking veiligheidszorg: stimuleren risicobewustzijn, *zelf*redzaamheid én *samen*redzaamheid • Verdere implementatie 'Bevolkingszorg op orde 2.0': professionalisering inclusief improvisatievermogen en veerkracht • In januari 2020 is door het Landelijk Overleg Coördinatoren Bevolkingszorg en het Landelijk Netwerk Bevolkingszorg een ambitie-agenda Bevolkingszorg opgesteld. Deze agenda geeft een landelijk beeld van de ontwikkelingen binnen bevolkingszorg (binnen het domein van rampenbestrijding en crisisbeheersing) in de afgelopen jaren. Deze kolom heeft binnen de ruimte die het huidige stelsel biedt, met inachtneming van de regionale

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - Veiligheidsthema 5.1: Polarisatie en radicalisering	
uitleg thema	Bij dit thema gaat het om ideologische groepen/stromingen en/of personen in de samenleving die dermate zijn geradicaliseerd, dat zij door hun wijze van handelen of door hun uitingen zorgen voor maatschappelijke spanningen. Deze spanningen kunnen invloed hebben op de algemene veiligheid (bij toepassen van geweld) of het veiligheidsgevoel van de burgers. Groepen of individuen kunnen zelfs een bedreiging (gaan) vormen voor de veiligheid. Er kan sprake zijn van dreigend geweld. Deze groepen vergroten de polarisatie in de samenleving, en zetten daarmee het sociaal weefsel onder druk. Stromingen die op die manier kunnen radicaliseren, zijn bijvoorbeeld: rechts-extremisme, islamisme/jihadisme, dierenrechtenradicalisme, asielrechtenradicalisme, links-extremisme.
rol gemeente	• Generiek preventief door te investeren in sociale cohesie, antidiscriminatie en participatie. • Signalering van mogelijke gevallen van radicalisering en waar nodig informatie delen met partners (OM, politie, jeugdzorg); • Generiek: brede regievoering op dit item vanuit verantwoordelijkheid voor kwaliteit lokale gemeenschap, inclusief waarden als tolerantie en veiligheid • Specifiekere inzet op preventie/signalering door intensivering contacten met bepaalde doelgroepen/zelforganisaties • Inzet hierop integraal vormgeven met onder meer welzijnsbeleid, jeugdbeleid, participatiebeleid, uitgaans-/horecabeleid
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Sociaal domein/Welzijn, Wijkgericht werken, Jeugd, Economie, Onderwijs, Cultuur, OOV, VTH • *extern:* maatschappelijke zelforganisaties, zorg- en welzijnsinstellingen, onderwijsinstellingen, politie, Openbaar Ministerie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van Justitie en Veiligheid, Expertise-unit Sociale Stabiliteit, Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE), COA, NCTV, Rijksopleidingsinstituut tegen radicalisering (ROR), AIVD
wet- en regelgeving	• Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen • TWB: Tijdelijke Wet Bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding
aanpak, maatregelen	• Casustafel radicalisering (lokaal/regionaal, Zorg- en Veiligheidshuis) • Awareness-trainingen professionals/ambtenaren • Sleutelfigurennetwerk, focusgroepen, signaleringsnetwerken • Versteviging wijknetwerken • Ronde tafelgesprekken met maatschappelijke zelforganisaties • Buurtbemiddelingstrajecten • Preventie via onderwijs • Inrichten antidiscriminatievoorziening (wettelijk verplicht), antidiscriminatie-activiteiten • Draaiboek maatschappelijke onrust ('sociaal calamiteitenplan')
effectinformatie	• Politieregistratie • Registratie antidiscriminatievoorziening • Veiligheidsmonitor
effectindicatoren	• Politieregistratie: incidenten discriminatie (VNG/INP ...) • Registratie antidiscriminatievoorziening: meldingen discriminatie • Veiligheidsmonitor: schaalscore sociale cohesie (totaal), tevredenheid over bevolkingssamenstelling

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - Veiligheidsthema 5.1: Polarisatie en radicalisering	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• www.socialestabiliteit.nl/gemeenten • Toolkit Evidence-Based Werken bij de preventie van radicalisering www.socialestabiliteit.nl/si-toolkit • www.nctv.nl • Platform JEP (Platform Jeugd preventie Extremisme en Polarisatie): www.platformjep.nl • Netwerk weerbaar bestuur: https://www.weerbaar-bestuur.nl/ • Ondersteuningsteam maatschappelijke onrust https://www.weerbaar-bestuur.nl/onbehagen • www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl • www.stichtingschoolenveiligheid.nl
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen Veiligheidsveld 3: **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren Veiligheidsveld 4: **4.2**: brandveiligheid, **4.3**: externe veiligheid, **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: Veilige Publieke Taak, **5.4**: Informatieveiligheid
belangrijke ontwikkelingen	• toenemende dreiging vanuit links- en rechtsextremisme • terugkeerders • homegrown en gefrustreerde uitreizigers • extremistische sprekers • polarisatie in de samenleving • maatschappelijke opgave vluchtelingen uit oorlogsgebieden Midden-Oosten

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.2: Georganiseerde/ondermijnende criminaliteit	
uitleg thema	Bij dit thema gaat het om vormen van georganiseerde criminaliteit die zich manifesteren in gemeenten/op het gemeentelijk grondgebied, met mogelijk een bedreigende uitstraling naar de (woon)omgeving. Denk aan drugsgerelateerde criminaliteit, mensenhandel, witwassen en vastgoedfraude, Outlaw Motorcycle Gangs (OMG's). Mogelijk dat de fenomenen zich concentreren op bepaalde locaties zoals recreatieparken, bedrijventerreinen, buitengebied, waarbij deze locaties aangewezen kunnen zijn als zgn. 'handhavingsknelpunten'. Er kan in verschillende opzichten sprake zijn van verbindingen/wisselwerking met de lokale samenleving. De betreffende groepen/personen maken wellicht in bepaalde mate gebruik (misbruik) maken van gemeentelijke voorzieningen (uitkeringen, zorg en PGB's) en beschikkingen (vergunningen, subsidies en aanbestedingen). Sprake kan zijn van verweving van onder- en bovenwereld.
rol gemeente	• Onderkenning (awareness) van ondermijningsverschijnselen én van de bestuurlijke mogelijkheden in de aanpak • Inzicht in georganiseerde criminaliteit /ondermijningsverschijnselen • Inzet van het gemeentelijke instrumentarium, preventief en repressief; zwaartepunten zijn handhaving en het BIBOB-instrumentarium; ook in breder verband zijn er echter mogelijkheden/urgenties - denk aan het voorkomen dat een crimineel een bijstandsuitkering krijgt of andere (sociale) fraude pleegt en bestemmingsplanwijziging tav specifieke locaties; generiek accent is het voorkomen dat criminelen gefaciliteerd worden door/voordeel hebben bij gemeentelijke voorzieningen, subsidies en beschikkingen. • Bestuurlijke en organisatorische verankering van de aanpak; vastleggen in en actueel houden van beleid en actieplannen, vrijmaken van capaciteit/ middelen, kennis en kunde van betrokkenen op peil brengen/houden • *Bredere* bestuurlijke en organisatorische verankering: verbindingen leggen met flankerend beleid/afdelingen zoals horecabeleid, integriteitsbeleid, bestuurlijke weerbaarheid, VTH, gebiedsgericht werken, vastgoed, sociale zaken; interne partners betrekken in de aanpak via awareness, afstemming instrumenten/maatregelen, gestructureerde samenwerking; gaat daarbij ook om signaalherkenning in eerste lijn (gemeenteloket, BOA's) en opvolging daarvan; ondersteunende rol gemeentesecretaris • Versterking intelligence: beschikbare informatie(bronnen) irt ondermijningsverschijnselen binnen gemeentelijke organisatie benoemen, ontsluiten en combineren en zodoende ondersteunend laten zijn aan effectieve preventie en repressie; tevens verbindingen daarbij met informatie(bronnen) van externe partners; een en ander binnen de beperkingen/randvoorwaarden vanuit geldende privacyregels/bescherming persoonsgegevens • Samenwerking met lokale en bovenlokale veiligheidspartners en maatschappelijke partners - bewoners en ondernemers(collectieven) • *Samenvattend*: inrichten, implementeren, onderhouden van een integrale, programmatische aanpak van ondermijning, met als componenten: 1. Juridisch basisinstrumentarium > casusoverleg en –aanpak, regelgeving, vergunningenstelsel, toezicht en handhaving (inclusief integrale handhaving) 2. Bestuurlijke awareness en weerbaarheid 3. Maatschappelijke awareness en weerbaarheid 4. Informatiepositie/intelligence > Lokaal Informatieoverleg (LIO), informatiemanagement 5. Organisatorische borging

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.2: Georganiseerde/ondermijnende criminaliteit	
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen Vergunningverlening, Toezicht en handhaving (VTH), Economie, Sociale Zaken, Zorg en welzijn, RO, Vastgoed/wonen/bouwen, OOV, Bestuurszaken/-ondersteuning, Onderhoud Buitenruimte • *extern:* politie, Openbaar Ministerie, belastingdienst, FIOD, Regionaal Expertise- en Informatiecentrum (RIEC), Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI), omgevingsdiensten, Landelijk Bureau BIBOB, Justis, brandweer/Veiligheidsregio, Milieu-/omgevingsdienst, buurgemeenten, provincie, Defensie, ondernemersorganisaties, woningcorporaties (en andere vastgoedeigenaren), water- en stroomnetbeheerders, inwoners
wet- en regelgeving	• Wet BIBOB, recente uitbreiding van de wet en mogelijk dit jaar een tweede tranche wijzigingen • Artikel 11a en 13b Opiumwet • Wet Victoria/Gemeentewet 174a • Wet- en regelgeving met betrekking tot privacy • Landelijk coffeeshopbeleid • Wetsvoorstel 'Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche' (aangehouden door de Eerste Kamer in afwachting van de 'Wet regulering sekswerk die naar verwachting eind 2020- begin 2021 bij de Tweede Kamer wordt ingediend • APV: https://www.decentraleregelgeving.nl/ voor bepaalde modelbepalingen • Awb • Gemeentewet • Convenant ten behoeve van Bestuurlijke en Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Criminaliteit, Bestrijding Handhavingsknelpunten en Bevordering Integriteitsbeoordelingen (het RIEC-convenant) • Drugsconvenanten • Wet gegevensuitwisseling samenwerkingsverbanden (WGS), biedt wellicht in de toekomst een wettelijke basis aan samenwerkingsverbanden zoals de RIEC's en Zorg- en veiligheidshuizen. Is momenteel in behandeling.

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.2: Georganiseerde/ondermijnende criminaliteit	
aanpak, maatregelen	• Voorlichting en communicatie met burgers en ondernemers over signalen en risico's, belang van melden, andere 'eigen' maatregelen/barrières • Integrale handhaving/interventieteam • Sluitingen woningen en lokalen na aantreffen (handelshoeveelheden) drugs of voorbereidingshandelingen van (grootschalige) drugshandel. • Sluitingen overlastgevende panden en panden waarbinnen incidenten zijn met vuurwapens • Inzet en borging BIBOB; verruiming naar locaties en uitbreiding van gemeentelijk Bibob-onderzoek • Exploitatiestelsel Openbare en Niet-Openbare Inrichtingen (APV) • Ondermijningsartikel (APV) • Nachtregister (APV) • Lachgasverbod (APV) • Verbod op uiterlijke kenmerken van verboden organisaties (APV) • Digitaal opkopers register (DOR) in het kader van aanpak heling • Bedrijvenscans • Vitale vakantieparken BZK, RIEC's en CCV • Stop criminelen in het buitengebied RIEC, CCV en PVO • Bestuurlijke weerbaarheidsanalyse • Periodieke informatiesessies voor ondernemers mbt specifieke ondermijningsthema's (bijvoorbeeld cybercrime) • Kwaliteitsverbetering BRP (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit/LAA) • Zorgconvenant Mensenhandel • Kompas Aanpak Mensenhandel (VNG) > online beschikbaar per november 2020 • Kader Aanpak Mensenhandel (VNG en partners) > beschikbaar begin 2021 • Meldpunten verstevigen en bekend maken • Informatieknooppunt/-makelaar binnen afdeling OOV • Awareness-trainingen ambtenaren, bestuurders, raadsleden, professionals/partners • https://vng.nl/naleving/multidisciplinair-handhaven • https://www.justis.nl/producten/bibob/wet-bibob/
effectinformatie	• Veiligheidsmonitor • Gemeentelijke registratie • Politieregistratie • Ondermijningsbeelden
effectindicatoren	• Veiligheidsmonitor: indicatoren mbt tot drugsoverlast/-handel, slachtofferschap identiteitsfraude, slachtofferschap hacken • Gemeentelijke registratie: vergunning- en handhavingsindicatoren, BIBOB-procedures • Politieregistratie: incidenten verschillende vormen van georganiseerde criminaliteit

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.2: Georganiseerde/ondermijnende criminaliteit	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Webdossiers *Arbeidsuitbuiting*, *Coffeeshopbeleid*, *Georganiseerde criminaliteit en ondermijning*, *Hennepcriminaliteit*, *Mensenhandel*, *Veilige vakantieparken*, *Cybercrime* CCV • Basisniveaus bestuurlijke aanpak *Hennepcriminaliteit*, *Mensenhandel*, *Synthetische drugs*, OMG's/ CCV • Barrièremodellen *Hennep*, *Synthetische drugs*, *Loverboys*, *Arbeidsuitbuiting*, *Malafide uitzendbureaus* CCV (themasite) • *Veilig Buitengebied* CCV • Ondermijningsbeelden RIEC's • City Deal Zicht op Ondermijning • Pyramide weerbare gemeente RIEC's • Awareness-trainingen RIEC's • Het Kompas Aanpak Mensenhandel (VNG) https://kompas.vng.nl/aanpak-mensenhandel/ • Kader Aanpak Mensenhandel (VNG en partners) beschikbaar begin 2021 • https://hetccv.nl/zoekresultaten/?tx_solr%5Bfilter%5D%5B%5D=Alles&tx_solr%5Bq%5D=hennepconvenant • https://hetccv.nl/onderwerpen/heling/digitaal-opkopers-register-dor/ • https://vng.nl/nieuws/handreiking-apv-en-ondermijning-voor-gemeenten • https://vng.nl/naleving/multidisciplinair-handhaven
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 3: **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.3**: Weerbare overheid/ weerbaar bestuur, **5.4**: Informatieveiligheid, **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit
belangrijke ontwikkelingen	• Versteviging maatschappelijke awareness en weerbaarheid • Ontwikkeling intelligencefunctie • Relaties tussen risico's ondermijning, weerbaarheid en integriteit • Groeiend belang van de cybercomponent, ook bij ondermijnende criminaliteit • Fraude met sociale zekerheid en met zorgbudgetten/PGB's is ook sterk gerelateerd aan ondermijning en vraagt om aandacht, vooral ook bij gemeenten • Relaties met preventieve aanpak gericht op ondermijning en brede aanpakken gericht op wijken, buurten en gebieden.

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.3: Weerbare overheid/weerbaar bestuur	
uitleg thema	Werknemers met een publieke taak worden regelmatig geconfronteerd met agressie en geweld bij het uitoefenen van hun taak. Denk aan verpleegkundigen, politiemensen, gemeentelijke handhavers, leraren, medewerkers van gemeenteloketten. Maar ook politieke ambtsdragers zoals raadsleden, burgemeesters en wethouders. De maatschappelijke omgeving kan zich intimiderend, bedreigend, soms letterlijk gewelddadig opstellen. Dit is onacceptabel, om meerdere redenen. Het functioneren van de man of vrouw zelf wordt erdoor beïnvloed. De uitvoering van publieke taken heeft ervan te leiden. De integriteit en 'goed bestuur' komen onder druk te staan. Het vertrouwen in de overheid kan aangetast raken (- staat de overheid nog wel voor robuuste uitvoering van haar taken?). En bij gedogen van het geweld groeit de 'onaantastbaarheid' van daders. Agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak hebben een ondermijnend effect op de overheid en moeten stevig aangepakt en zoveel mogelijk voorkomen worden.
rol gemeente	• *Werkgever.* De gemeente is als werkgever verantwoordelijk voor de veiligheid van zijn werknemers bij de uitoefening van hun taken. Dit is vastgelegd in de Arbeidsomstandighedenwet en het Burgerlijk Wetboek. De werkgeversrol vormt een belangrijk aangrijpingspunt bij het thema Veilige Publieke taak. Deze rol van de gemeente is in essentie dezelfde als die van andere publieke werkgevers. Binnen de gemeente zijn de bestuurlijke weerbaarheid-taken vanuit de werkgeversrol vaak belegd bij de afdeling P&O. • *Verantwoordelijkheid voor veiligheid politieke ambtsdragers.* Raadsleden, burgemeester en wethouders treden veel in het openbaar, vormen in veel opzichten het 'gezicht' van de gemeente en lopen daardoor extra veiligheidsrisico's. Deze risico's vragen om aanvullende voorzieningen en maatregelen. De afdeling OOV heeft daarbij een coördinerende rol. • *Lokale inspiratie en regie.* De gemeente is als lokaal bestuur de 'spin in het web' van de lokale overheid. Op veel beleidsterreinen heeft de gemeente de lokale regierol, vaak met 'directe' opdrachtgeverselementen richting lokale partners. Bij het thema weerbare overheid en weerbaar bestuur zijn vooral informering, inspiratie en overtuiging belangrijk - de lokale partners zijn zelf primair verantwoordelijk voor de veiligheid van het personeel. Maar de gemeente kan zich als 'voorbeeldwerkgever' profileren en zijn visie op het onderwerp publiekelijk uitspreken. Ook kan in contracten, prestatieafspraken met partijen aandacht worden gegeven aan het onderwerp. • *Regierol veiligheid.* De gemeente heeft de regie over de lokale veiligheid. Het gaat daarbij om veiligheid in brede zin, zowel sociale als fysieke veiligheid. Geweld tegen werknemers met een publieke taak valt hierbinnen daarbinnen - als geweldsdelict is het zelfs een 'high impact crime'. Ook de inzet op onderwerpen als integrale daderaanpak/PGA, veilig uitgaan, problematische jeugd en woonoverlast kan mede geweld tegen werknemers met een publieke taak adresseren.
partners in de aanpak	• *intern:* afdelingen P&O en OOV (coördinatie en regie); in de uitvoering: alle afdelingen van de gemeente • *extern:* politie, Openbaar Ministerie, A+O fonds Gemeenten, Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, alle werkgevers met een publieke taak, zoals scholen, zorginstellingen en welzijnsorganisaties, brandweer/Veiligheidsregio, sociale diensten en woningcorporaties, UvW (Unie van Waterschappen), IPO (Interprovinciaal overleg van en voor provincies), VGS (Vereniging gemeentesecretarissen)
wet- en regelgeving	• Arbeidsomstandighedenwet

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.3: Weerbare overheid/weerbaar bestuur	
aanpak, maatregelen	• *Bewustwording, normstelling, beleid* ofwel het 'op de kaart' zetten van het onderwerp binnen de gemeentelijke organisatie. Dit kan via bewustwordingssessies op bestuurlijk, management- en medewerkersniveau. Doel is een stevig, organisatiebreed bewustzijn van het belang van dit onderwerp. In vervolg daarop kan een gemeenschappelijke norm (zoals 'zero tolerance') geformuleerd worden en verankerd worden in beleid en handelingsprotocollen. Eventueel aangifte doen door de burgemeester indien een medewerker van de gemeente slachtoffer is geworden. • *Doorvoering concrete Weerbaar Bestuur-maatregelen.* Accenten: (1) Communicatie met externe partijen over norm van gemeente; (2) Werknemers stimuleren om voorvallen te melden; (3) Registratie voorvallen; (4) Training werknemers in het omgaan met agressie en geweld; (5) Snel reageren naar daders; (6) Aangifte doen; (7) Schadeverhaal; (8) Nazorg slachtoffers en evaluatie van incidenten. • *Samenwerking met lokale partners.* Gemeenten geven elk op hun eigen manier invulling aan de voorbeeld- en regierol richting de lokale publieke partners. Soms gebeurt dit op stedelijk/gemeentelijk niveau, soms op het niveau van de wijken. P&O en OOV maar ook de bestuurders kunnen in hun contacten met lokale partners de koers van de gemeente uitdragen en wijzen op het belang van een heldere norm en het doen van aangifte. • *Als onderdeel van de aanpak van 'reguliere' veiligheidsthema's.* Item Weerbaar Bestuur kan mede aan de orde zijn bij 'gewone' veiligheidsonderwerpen zoals veilig uitgaan, overlastgevende jeugd, woonoverlast en ondermijning, PGA. Daders van 'Weerbaar Bestuur-geweld' zijn niet zelden mede dader van andere gewelds- en/of overlastincidenten. • *Aanvullende maatregelen voor politieke ambtsdragers.* Vaak wordt er een apart agressieprotocol voor politieke ambtsdragers ontwikkeld. Aanvullende voorzieningen en maatregelen worden veelal gecoördineerd door de afdeling OOV. • *Interne samenwerking.* Voor een krachtige overall-aanpak als gemeente zijn samenwerking en afstemming tussen P&O, OOV en andere afdelingen onontbeerlijk. Vaak is er op dit punt nog verbetering mogelijk.
effectinformatie	• GIR (Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem) • Monitor/factsheet agressie en geweld
effectindicatoren	• GIR: aantal en type (geregistreerde) agressie- en geweldsincidenten
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• www.politiekeambtsdragers.nl • www.politiekeambtsdragers.nl/ambt-in-praktijk/integriteit--veiligheid/toolkit-veilig-bestuur • www.politiekeambtsdragers.nl/ambt-in-praktijk/integriteit--veiligheid/leidraad-veilig-bestuur • https://www.aeno.nl/gir (Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem) • www.hetccv.nl/onderwerpen/integraal-veiligheidsbeleid/veilige-publieke-taak • www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/geweld-tegen-werknemers-met-publieke-taak • Monitor/factsheet agressie en geweld • Woningscan voor politieke ambtsdragers (CCV) • https://www.weerbaar-bestuur.nl/ • https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/agressie-en-geweld • Leidraad Veilig Bestuur

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.3: Weerbare overheid/weerbaar bestuur	
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit
belangrijke ontwikkelingen	• Onverminderd bestuurlijk en maatschappelijk belang van dit onderwerp i.e. van ferme reactie op incidenten. • Groeiende aandacht voor de mogelijke verweving op lokaal niveau van ondermijning en bestuurlijke weerbaarheid

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.4: Informatieveiligheid	
uitleg thema	Gemeenten zijn, net als andere (overheids-)organisaties, kwetsbaar als het gaat om de (digitale) dienstverlening - met name het veilig/beveiligd uitvoeren van deze dienstverlening - en het beheer van persoonsgegevens. Als de overheid de digitale beveiliging hiervan niet voldoende kan borgen, is het vertrouwen in de overheid in het geding. Ook kan het de fysieke veiligheid van burgers en organisaties in gevaar brengen; bijvoorbeeld als besturingssystemen van sluizen en bruggen gehackt worden.
rol gemeente	• Optimalisering van de weerbaarheid van de gemeentelijke digitale dienstverlening/digitale processen in het algemeen door een combinatie van: • Opbouwen en onderhouden van bewustzijn als het gaat om informatieveiligheid • Bestuurlijk en organisatorisch borgen van informatieveiligheid binnen de gemeente • Implementeren van technische en organisatorische randvoorwaarden voor informatiebeveiliging vanuit een gemeenschappelijk normenkader: de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) • Vlotte incidentdetectie en -coördinatie
partners in de aanpak	• *intern:* alle gemeentelijk afdelingen (nadruk bij Informatiebeleid/ICT) • *extern:* Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD), Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC)
wet- en regelgeving	
aanpak, maatregelen	• Informatieveiligheid onderdeel maken van de collegeambities, verankeren van informatieveiligheid op de gemeentelijke agenda • Informatieveiligheid borgen in de P&C-cyclus • Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)implementeren • Audits uitvoeren (ENSIA)
effectinformatie	• ENSIA: Eenduidige Normatiek Single Information Audit
effectindicatoren	

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.4: Informatieveiligheid	
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) https://www.informatiebeveiligingsdienst.nl/project/baseline-informatiebeveiliging-overheid/ • vngrealisatie.nl/onderwerpen/informatieveiligheid • www.vng.nl/artikelen/raadgever-algemene-verordening-gegevensbescherming-avg • www.informatiebeveiligingsdienst.nl • Centrum Informatiebeveiliging en Privacybescherming www.cip-overheid.nl • Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) www.ensia.nl • Nationaal Cyber Security Centrum www.ncsc.nl • www.ncsc.nl/onderwerpen/cyber-security-beeld-nederland
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.3**: veilig uitgaan, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 3: **3.1**: jeugdoverlast, **3.2**: jeugdcriminaliteit/individuele probleemjongeren, **3.3**: jeugd, alcohol en drugs, **3.4**: veilig in en om de school Veiligheidsveld 4: **4.4**: rampenbestrijding en crisisbeheersing Veiligheidsveld 5: **5.1**: polarisatie en radicalisering, **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: Veilige Publieke Taak, **5.5**: ambtelijke en bestuurlijke integriteit
belangrijke ontwikkelingen	• Implementatie, naleving Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.5: Ambtelijke en bestuurlijke integriteit	
uitleg thema	Schending van integriteit kan samenhangen met belangenverstrengeling maar ook het gevolg zijn van 'niet-intentionele' verrommeling van processen. In dit laatste geval ontstaat de integriteitschending min of meer 'per ongeluk'. Integriteitschendingen kunnen gevolgen hebben voor de lokale veiligheid doordat bijvoorbeeld fysiek gevaarlijke situaties ontstaan of in stand blijven (vergunning voor onveilige gebouwen of bedrijfsvoering), criminele groepen bewegingsruimte krijgen (onvolkomen BIBOB-procedures), ambtenaren of bestuurders kwetsbaar worden voor verdere aantastingen van hun integriteit.
rol gemeente	• Het bewustzijn van het belang van en de alertheid op integriteit duurzaam op peil houden (sense of urgency) • Consequent en transparant optreden bij gevallen integriteitsschending • Het zodanig inrichten van de gemeentelijke organisatie dat de kans op integriteitsschending minimaal is (afbakening functies, processen, informatiestromen)
partners in de aanpak	• *intern:* alle afdelingen van de gemeentelijke organisatie, Colleges van B&W, griffiers en raadsleden • *extern:* politie, Openbaar Ministerie, RIEC, provincie
wet- en regelgeving	• Gemeentewet voor politieke ambtsdragers • Ambtenarenwet voor ambtenaren

Veiligheidsveld 5: Integriteit en veiligheid - veiligheidsthema 5.5: Ambtelijke en bestuurlijke integriteit	
aanpak, maatregelen	• Integriteitsonderzoeken nieuwe bestuurders/politici • Algemene organisatorische maatregelen zoals standaardisering van processen, het inbouwen van controlemechanismen, optimalisering van de interne coördinatie • Meer specifieke voorzieningen zoals gedragscodes, richtlijnen voor zorgvuldige omgang met informatie, een klokkenluidersregeling, vertrouwenspersonen, doorvoeren van het 'vier ogenprincipe' • Agendering van het item in werkoverleggen, functioneringsgesprekken • Opname in functieprofielen • Interactieve ontwikkeling van nieuw integriteitsbeleid/nieuwe gedragscodes • Communicatie met het publiek over de aanpak van integriteit
effectinformatie	
effectindicatoren	• Aantal in behandeling genomen gevallen van ambtelijke integriteitschending • Aantal in behandeling genomen gevallen van bestuurlijke integriteitschending
beschikbare instrumenten, formats, websites, achtergrondinfo, e.d.	• VNG Toolkit Integriteit ambtenaren: https://vng.nl/artikelen/introductie-toolkit-integriteit-voor-ambtenaren • Ministerie van BZK: *Monitor Integriteit en Veiligheid Openbaar bestuur* • www.raadsledenenveiligheid.nl • https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/integriteit • Handreiking integriteit en andere documenten op politiekeambtsdragers.nl https://www.politiekeambtsdragers.nl/ambt-in-praktijk/integriteit--veiligheid
raakvlakken/verbindingen met andere veiligheidsthema's?	Veiligheidsveld 1: **1.1**: sociale kwaliteit, **1.2**: fysieke kwaliteit, **1.3**: objectieve veiligheid/veelvoorkomende en high impact crime, **1.4**: subjectieve veiligheid Veiligheidsveld 2: **2.1**: veilig winkelgebied, **2.2**: veilige bedrijventerreinen, **2.4**: veilige evenementen, **2.5**: veilig toerisme Veiligheidsveld 4: **4.2**: brandveiligheid, **4.3**: externe veiligheid Veiligheidsveld 5: **5.2**: georganiseerde/ondermijnende criminaliteit, **5.3**: weerbare overheid en weerbaar bestuur
belangrijke ontwikkelingen	• Verbinding integriteitsvraagstuk met ondermijningsrisico's

3 Producten Kernbeleid Veiligheid

Via https://vng.nl/artikelen/kernbeleid-veiligheid zijn te verkrijgen:

- deze handreiking
- format IVP
- format Uitvoeringsplan
- voorbeeld-IVP's
- overige voorbeelddocumenten
- focusbladen rond actuele veiligheidsthema's
- toelichting op het VNG-INP-model

Er worden regelmatig nieuwe producten/documenten toegevoegd.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93
info@vng.nl

maart 2021

vng.nl